

Senis 15 Xbris 1765

C.
S. IV.
214 (C.).

3 L.

V. L.

879

2 IV 2

(50) 415

D E
M O N A C H A T U
B E N E D I C T I N O
D. T H O M Æ
A Q U I N A T I S
A P U D C A S I N E N S E S ,

Antequam ad Dominicanum Prædicatorum
Ordinem se transferret,

HISTORICA DISQUISITIO.

L U G D U N I

Apud FRATRES BRUYSET in Vico Mercatorio :

M D C C X X V.

DE LICENTIA SUPERIORUM.

3

MONACHAU
BENEDICTINO
D. THOMAE
AQUINATIS

APUD CASTELLANOS

Antiquum ad Dominicansum Prædicationem
Ordinem transcriptum

MISTON. C. 12. Q. 12. 10.

LUGDUNI

Ant. Hæret. Prædict. in Vico Mercatorio

MCCCXXV.

DE VICENIA IN SUPERIORIBUS

Bayerische
Staatsbibliothek
München

3

PRÆFATIO.

Uod D. Thomam Theologo-
rum Principem, Benedicti-
ni instituti Professore, an-
tequam ad Dominicanos ac-
cederet, ostendere aggre-
diar, non superba facit ambitio, qua Mo-
nasticum Ordinem novo illo ornamento il-
lustratum velim, ne tanto careat ad cele-
britatem nominis adjumento. Manet enim
alta mente infixum Cardinalis Baronii ju-
diciū, in Annalibus, ad annum 494. *Cum*
innumerorum pene Sanctissimorum, atque
etiam doctissimorum Patrum Patriarcha Be-
nedictus fuerit fecundissimus propagator, per-
peram mea sententia illi faciunt, qui ei, quos
non genuit, alienos partus supponunt: qui
inquam nimio ejus Ordinis, sub quo profi-
tentur, amore, nonnullos fama illustres vi-
ros, ejusdem fuisse Regulae Professores, im-
prudenter, & inconsulte nimis affirmant.
Etenim non fecundis, sed sterilibus supponi

aliena soboles solet. Nullum itaque in hacce
Historica Disquisitione, novi syderis Bene-
dictino Cœlo asserendi; nullum splendoris
alicujus, & gloriæ Monastico instituto ad-
jiciendæ studium imprudens, scribentis ani-
mum occupavit: sed una mihi limandæ in
disputatione veritatis cura fuit. Immo ita
apud me semper statui, statuetque mecum
quisquis rem ipsam serio perpenderit; mul-
to plus splendoris & gloriæ in Prædicato-
rum Ordinem rediisse; quod relicto Benedi-
ctino ad illum se tandem transtulerit Doctor
Angelicus; quàm in Monasticum Ordinem
antea redundasset, quod nomen illi dedisset
primùm, seque illi junior addixisset.

Et verò si quod ex fodina accedit auro
pretium, si qua flumini ex primo fonte ce-
lebritas oritur: num quæso Prædicatorum
Ordini gloriosius fuerit, Thomam e Mo-
nachismo, quàm e sæculo prodeuntem ad-
mittere; omnigenæ scientiæ thesaurum ex
Saba, quàm ex Ægypto colligere; divinæ
sapientiæ flumen, ex Paradiso voluptatis,
quam ex Babylone in suum tandem sinum
excipere? Ad gloriam itaque Prædicatorum
Ordinis scribo, dum Doctorem Angelicum,
antea Monachum probo, quàm se illi Vir
sanctus adjungeret: non ad gloriæ, ut ma-
lignè

lignè criminantur aliqui, diminutionem,
ac depressionem. Certe si Pontificiæ digni-
tatis gloriam non imminuunt, qui de Divi
Gregorii Magni Monachatu scribunt Viri
plerique Doctissimi, ut illum antea Mo-
nachum, quàm Pontificem probent: nec
sacrum Minorum Sodalitium deprimunt, sed
potius illustrent, celebrantque, qui sum-
mum illum Patavii Thaumaturgum, An-
tonium Lusitanum, Canonicum antea re-
ligiosæ vitæ lege adstrictum testantur, &
scribunt, quàm ad suos Franciscanos ac-
cederet: què quæso Prædicatorum Ordinis
gloriam obscurare censendus ero, ac non
potius augere, & illustrare; quod Tho-
mam antea Monachum, quàm Prædica-
torem scripto probandum aggrediar?

Sat bene, mea quidem sententia, sat
digne fiet, modò quod dono scriptum
veritate nitatur, sine qua gloria nulla est,
sed laudis vana cupiditas. Hanc ut asse-
querer, eos fontes adii, ex quibus eam
haurire certius possem: Scriptores intel-
ligo D. Thomæ Synchronos, aut saltem
ætate proximos, domesticos non secus ac
exteros: quorum alii Monachum Casinen-
sem aperte distincteque dixerunt: alii ple-
raque de illo nota ac retulerunt, quæ
cæ-

cæteris illius ævi juncta monumentis , ritibus , & Canonibus , Monachum certa consecutione demonstrant . Horum non singula quidem seorsim accepta , decreto-
ria suppeditant argumenta : (ecquis enim id expectet a me , in re præsertim Historica , & a nonnullis de industria occulta-
ta?) sed omnia simul , eaque conjunctim sumpta , mutuoque collata , plenam ut arbitror , firmamque facti quod quæritur probationem efficiunt : Thomam scilicet Aquinatem , Monachum apud Casinenfes aliquot annos egisse , antequam ad Dominicanum Prædicatorum Ordinem se transferret .

INDEX

CAPITULORUM.

CAPUT I.

Consilium Auctoris. pag. 1

CAPUT II.

Ritus oblationis puerorum impuberum, ex præscripto Regulae D. Benedicti, olim frequentari solitus explicatur, ejusque firmitas asseritur, vindicatur. 7

CAPUT III.

Divus Thomas quinquennis, Deo sub Divi Benedicti Regula oblatus, atque devotus ostenditur, pro more iis temporibus obtinente. 16

CAPUT IV.

Divus Thomas pubertatem ingressus, Divi Benedicti institutum solenniter profitetur, annis circiter octo antequam Prædicatorum Ordini nomen daret. 29

CAPUT V.

Divus Thomas Dominicanis recens adjunctus, ut a novo instituto revocetur, Casinensis Monasterii Abbas creatur ab Innocentio IV. Unde

*Unde illum antea Benedictinum institutum
expresse professum esse, certò colligitur. 41*

CAPUT VI.

*Divum Thomam Benedictini instituti Profes-
sorem, ad Dominicanum Prædicatorum
Ordinem transiisse, testantur Casinensis Mo-
nasterii Tabulæ. 53*

CAPUT VII.

*Idem Sacchetti Malaspina, Scriptoris D. Tho-
mæ Synchroni testimonio confirmatur. Ad-
duntur ad cumulum nonnulla Monachatus
indicia. 61*

CAPUT VIII.

*Una quæ superest in oppositum difficultas eli-
ditur, ex Scriptorum Dominicanorum silen-
tio petita. Breviarii Romani auctoritas eli-
ditur, explicatur, 69*

1

D E

M O N A C H A T U

S. THOMÆ AQUINATIS

APUD CASINENSES,

Antequam ad Dominicanum Prædicatorum
Ordinem se transferret.

C A P U T I.

Consilium Auctoris.

I.

Iuven Thomam Scholarum
Angelum, antequam Domi-
nicano Prædicatorum Ordini
nomen daret, Benedicti-
num Monachorum institu-
tum apud Casinenses profes-
sum esse, ibidemque per annos aliquot Mo-
nachum, solennibus votis obstrictum substi-
tisse; iis certe paradoxum videbitur inaudi-
tum, qui priscos vitæ ejus Historicos leviter
tantum, ac defunctorie lætitarunt. Hos
enim quisquis de summa, ut ajunt, facie per-
volutat, id unum in transcurso deprehendit,
sibi que fingit animo: Thomam tenellum ad-
huc, & puerum, annos quinque natum,
Monachis Casinensibus, pro more puerorum,
ea ætate ac regione nobilium, in disciplinam
duntaxat fuisse traditum, piis scilicet mori-
bus,

bus, primisque litterarum rudimentis imbuendum; Monasticæ tamen vitæ jugo nec obstrictum tunc, nec postmodum obstringendum: immo grandiusculum factum nobilissimum ephebum, annosque ut summè vitæ novem aut decem numerantem, & de cucullo induendo ne cogitantem quidem, piorum Monachorum curæ, atque educationi fuisse subductum, & ad Neapolitanam Academiam a parentibus missum, altioribus in sæculo studiis informandum; donec ille ex ephebis egressus, relicto sæculo, surgenti tunc Prædicatorum Ordini nomen dederit. Sic sanè communiter creditur, sic vulgo jactatur.

Verùm qui sacros vitæ ejus Historicos, secretioraque illius ævi monumenta diligenter evolverint; qui mores ea ætate receptos, sacramque Monastici instituti disciplinam servari tunc solitam attente perpenderint; rem totam longe aliter gestam deprehendent; & de D. Thomæ initiis, de pueritia, de pubertate, de prima ejus apud Monachos Casinenses institutione, de peractis Neapoli studiis, deque ejus ad Dominicanos Prædicatores accessu, multo aliter pronuntiabunt: Illud nempe, quod hic demonstrandum aggredior.

Primò Thomam Aquinatem, anno ætatis suæ quinto, ad Cœnobium Casinense a parentibus missum esse, non piis duntaxat moribus, primisque litterarum rudimentis, inter

ter alios nobiles pueros informandum ; sed Deo sub D. Benedicti Monastica disciplina oblatum, ac velut in Monachum consecratum, pro jure patriæ potestatis ; ut jam tunc religioso instituto adstrictus nunquam redire posset ad sæculum ; sed potius adultam tandem ætatem adeptus , oblationem de se a parentibus factam, ratam haberet , vitamque Monasticam ibidem expresse , solenniterque profiteretur : quod & ille pubertatem tandem ingressus, pro illius ævi more , & ex sacris Ecclesiæ legibus executioni demandarit . Eo plane modo , quo D. Placidus, Bonifacius Moguntinus Archiepiscopus , Hildebrandus in Sede Pontificia Gregorius Septimus nuncupatus , septennes Deo sub D. Benedicti regula a parentibus suis oblatis ; D. Maurus duodenis ; Godefridus, Petrus Diaconus, Venerabilis Beda, & Othlonus quinquennes ; aliique bene multi a prima pueritia, Monastico instituto, ex parentum voto adstricti, & obligati, ut nec inde redire ad sæculum possent ; puberes tandem facti, egressique ex ephebis, sacra vota, quibus olim ex patria potestate damnati fuerant, solenniter exsolverunt .

Alterum quod hîc demonstrare instituo, et si ex illo primo sponte jam fluit, istud est : Thomam Aquinatem, non anno, ut fingitur, vitæ nono, vel decimo, e Monachorum Casinensium cura, & educatione revocatum, ad Scholam Neapolitanam auditorem sæcula-

rem, & laicum a parentibus missum esse; unde ille sui postmodum juris factus, relicto sæculo, ad Dominicanos accesserit; sed contra potius annos circiter quindecim natum, emissæque professione, veri jam nominis Monachum, Abbatis sui jussu atque mandato, Neapolim contendisse, altioribus ibi studiis, sub suorum tamen Monachorum disciplina perpoliendum: unde ille nonnisi post annos circiter octo, victus cultusque asperioris, arctiorisque paupertatis studio succensus, ad surgentem Prædicatorum Ordinem se transtulerit; non relicto tunc primùm sæculo, cui diu antea cucullum induens vale dixerat, sed nova religiosæ vitæ ratione suscepta.

II. Quæ duo ubi semel ostendero, nemo adeo erit iniquus, ut aliquid Prædicatorum Ordinis gloriæ detractum existimet, quod unus sodalem sibi Doctorem Angelicum non habuerit; sed cœlestem illum divinæ sapientiæ thesaurum, cum Casinensibus Monachis partiatur. Nec enim est illa cœlestium munerum ratio, ut partitione minuantur; minusve gratiæ, & gloriæ unus referat, quod in ejus partem venerit alter. Immo erit vel eo nomine Prædicatorum Ordinis gloria longe major, quòd eum Theologiæ Solem assiduo meridie radiantem, unus continenter habuerit, quem vix exorientem, multâque adhuc caliginemersum, velut in transcurso Casinenses habuerant. Iniquior longe multò, qui imminutum Doctoris Angelici

gelici decus dixerit, si Monachus antea fuisset probetur, quàm Prædicator: Unde potius novus illi oritur gloriæ titulus, qui tam multis ejusdem sodalibus cœlo adscriptis, ipsique Parenti Dominico accessit; qui perinde ex priscis aliis religiosis agminibus, ad recentem Prædicatorum Ordinem, spiritu Dei acti atque succensi convolarunt.

Horum ergo nihil veriti, quod agere instituimus aggrediamur, subjecta primò Lectorum oculis, ætatis D. Thomæ Chronographia, ad quam tota ista historica Disquisitio exigatur.

Anno 1220. Die 16. Aprilis, nascitur D. Thomas in Castro *Rocca-sicca*, Patre Landulpho Comite Aquinate, Matre Theodora, Theatis Comitissæ filia.

Anno 1225. ætatis 5. Ad Casinense Monasterium mittitur a parentibus, oblatum Deo, atque dicatum, sub regula D. Benedicti.

Anno 1235. ætatis 15. Monasticam ibidem professionem emittit, ac tum ad altiora studia Neapolim ab Abbate mittitur, sub Benedictinorum Magistrorum disciplina.

Anno 1239. ætatis 19. Casinensi Monasterio a Frederico Secundo Imperatore expilato, & in munitionem converso, cum cæteris Monachis ejicitur.

Anno 1243. ætatis 23. Relictis Benedictinis, ad Dominicanos Prædicatores accedit, parentibus repugnantibus, ac filium repetentibus.

Anno 1244. ætatis 24. Postquam per menses circiter quindecim, in carcere castri paterni detentus fuisset, solvitur, mittiturque Parisios.

Anno 1245. ætatis 25. In Italiam ab Innocentio Quarto revocatur; utque honoris specie suis restituatur Benedictinis, Casinensis Abbas creatur: quam ille dignitatem modeste recusans Coloniam pergit, Alberti Magni auditor factus.

Anno 1256. ætatis 36. Doctor Theologus in Parisiensi Academia renunciatur, commendante Alexandro Quarto Pontifice Maximo.

Anno 1274. ætatis 54. Moritur in Monasterio Fossæ-novæ Ordinis Cisterciensis, cum illò hospitii causa divertisset, in Gallias ad Concilium Lugdunense iter faciens.

CAPUT II.

*Ritus oblationis puerorum impuberum, ex
præsripto Regulæ D. Benedicti, olim fre-
quentari solitus explicatur; ejusque
firmitas asseritur, vindicatur.*

I. **R** Itum superioribus sæculis frequen-
ti usu receptum scire primùm om-
nium oportet; quem qui de pri-
sca vitæ Monasticæ disciplina, ex nostrorum
temporum moribus statuunt, vix satis in-
telligunt; quanquam est ille certissimus, ac
prorsus indubitatus. Nempè pueros adhuc
impuberes atque tenellos, Deo Opt. M. sub
D. Benedicti regula offerri a parentibus, vi-
tæque Monasticæ devoveri consuevisse, pro
jure scilicet patriæ potestatis: idque præser-
tim illustres, nobiles, ac principes viros,
religionis, & voti causa factitasse.

Hujus puerorum impuberum oblationis, ac
dedicationis exempla sunt omnibus nota,
quæ supra tetigimus; Venerabilis Bedæ,
Othloni, D. Placidi, D. Mauri, Bonifacii
Moguntini, Hildebrandi, qui & Gregorius
in Romana Sede Septimus fuit. Extant & alia
minus fortasse nota, sed observatione dignio-
ra, nec minus certa: ut Elfledæ Osuvi An-
glorum Regis filiæ, ætate duntaxat anniculæ,
de qua Beda ipse lib. 3. Historiæ gentis An-

glorum cap. 24. sic scribit: *Vovit ejus Pater, si victor existeret, filiam suam Domino sacra virginitate dicendam offerre Tum pro collata victoria gratias referens, dedit filiam suam Elfledam, quæ vix dum unius anni ætatem impleverat, perpetua virginitate consecrandam Intravit illa Deo dicanda Monasterium &c.* Geraldus itidem pueruli, quem pii parentes Ademarus, & Garfindis, Deo sub D. Benedicti regula, ea conditione obtulerunt, & devoverunt, ut si ante viriles annos moreretur, pro hac ipsa donatione alius filius loco illius subrogaretur, & sic unus succederet alteri; donec aliquis Missam cantaret ex his, sub Monachali habitu jam dicto loco serviens: ut fertur in ipso donationis instrumento, apud Joannem Mabillonium Tom. 3. Veterum Analectorum pag. 470. ex quibus sat bene dignoscitur, quæ & quanta superioribus sæculis fuerit patria potestas, in pueris Deo sub Monastica regula devovendis, & consecrandis.

II. De ea puerorum impuberum oblatione, illiusque ritu ita D. Benedictus in regula cap. 59. *Si quis forte de Nobilibus offert filium suum Deo in Monasterio, si ipse puer minori ætate est, parentes ejus faciant petitionem: & cum oblatione ipsam petitionem, & manum pueri involvant in palla Altaris, & sic eum offerant &c.*

Distinctius verò Lanfrancus, cadente sæculo undecimo, in Decretis pro Ordine S. Bene-

„nediti: [Offerendus puer, facta sibi prius
„corona, manibus portans hostiam cum vi-
„no, sicut mos est, post Evangelium, Sa-
„cerdoti qui Missam celebrat, a parentibus
„offeratur. Qua oblatione a Sacerdote susce-
„pta, involvant prædicti parentes manum
„pueri in palla, qua Altare coopertum est,
„& cujus pars antèrius pendet, & tunc susci-
„piat eum Abbas; Quo factò præfati paren-
„tes, coram Deo, & Sanctis ejus statim
„promittant, quod per se, aut a se suppositam
„personam, susceptum ordinem puer nun-
„quam relinquat; neque se ei scienter ali-
„quid duros, unde puer, quod absit, pe-
„rire possit. Hanc promissionem prius scri-
„ptam, coram testibus, verbis ibi prius edi-
„cant, & postea super altare ponant. His
„expletis, benedicat Abbas cucullam, &
„exuens puerum cappa, vel pellibus, vel ali-
„qua hujusmodi clamyde dicat, exuat te
„Dominus veterem hominem, ut supra: &
„induens eum cuculla subjungat: induat te
„Dominus novum hominem. Deinc duca-
„tur ad radendum, & vestiendum, sicut no-
„stri Ordinis consuetudo est. Cum vero adul-
„ta ætate facturus professionem fuerit, fiant
„ei cætera, quæ superius debere fieri Con-
„verso jam diximus. Hoc enim quod mo-
„do factum est iterari non oportet.]

Hujus porro oblationis formula his verbis
expressa erat, condito ex juris regulis in-
stru-

„strumento : [Ego N. Princeps , vel Co-
 „mes , in Dei Omnipotentis nomine , hunc
 „filium meum N. coram Domino N. Abba-
 „te , & cuncta Congregatione hujus Sancti
 „loci , trado in hoc Monasterio S. Confesso-
 „ris Christi Benedicti , cujus corpus hic con-
 „tinetur , coram testibus , cum oblatione ,
 „atque petitione , in hoc Sancto Cœnobio
 „regulariter permanfurum , & cum cæteris
 „gratanti animo militaturum : ita ut ab hac
 „die non liceat illi collum excutere de sub
 „jugo regulæ , sed magis studeat ejus insti-
 „tuta servare . Et ut hæc mea traditio incon-
 „cussa permaneat , promitto sub juramento
 „coram Deo , & Sanctis ejus , nunquam per
 „me , nunquam per suffectam personam ,
 „nec quolibet alio modo , facultatem exeun-
 „di de hoc Monasterio me illi tribuere . Ad
 „firmamentum hujus meæ petitionis , manu
 „propria eam subterfirmavi , & idoneis te-
 „stibus affirmare curavi . Ego N. subscripsi .
 „Subscribunt & testes N. N.]

III. Cæterum ex ea promissione a Paren-
 tibus fieri solita , de suscepto vitæ Monasticæ
 instituto nunquam per puerum relinquendo ,
 illud quoque liquet aperte : Pueros sic obla-
 tos , ad exsolvendum Parentum votum , fuis-
 se tunc temporis adstrictos , & obligatos ,
 nec Monasticæ professionis jugum excutere
 potuisse , ubi ætatem adultam attigissent ;
 sed expressam tunc professionem emittere de-
 buisse .

buisse . Quod quia in causa quam hic agimus , ubi ad D. Thomam veniemus , capitale erit ; aliis nobis est , iisque gravioribus momentis , ac tabulis confirmandum ; Adversus captiosos nonnullos Litigatores , quibus cum dura nimis videatur inducta pueris illis , ante qualemcumque rationis usum , ex solo Parentum nutu , Monastici instituti profitendi necessitas ; factum idcirco primis illis temporibus negant , quod putant summo jure fieri non debuisse . At nos hic factum unicè quærimus , nihil de jure disputaturi .

Extat igitur ea de re disertissimum Gregorii II. rescriptum , Bonifacio Maguntino Episcopo datum , de pueris illis anxie sciscitanti , num iis , ex quo pubertatis annos attigissent , e Monasterio liceret egredi , & Matrimonio copulari : cui ille in hæc verba respondit : *Si Pater , vel Mater filium , filiamve , intra septa Monasterii in infantie annis , sub regulari tradiderit disciplina , non liceat eis , postquam ad annos pubertatis pervenerint , egredi , & matrimonio copulari .* Hoc ergo omnibus devitandum est : quia nefas est , ut oblati Deo a Parentibus filiis voluptatis fræna laxentur . Igitur ut prædiximus , non liceat eis susceptum habitum unquam dimittere : sed convicti quod tonsuram Monachalem , aut religiosam vestem aliquando habuerint , in Religionis cultu , habituque , velint nolint , permanere cogantur .

Quod idem iisdem omnino verbis sanxere se-

re sequenti sæculo Vvormatiensis Concilii Patres , Canone 22. habeturque apud Gratianum in Decreto causa 20. quæst. 1.

Concilium Toletanum quartum Can. 48. (nonnulli 47. numerant) Monachos perinde fieri decernit , & Parentum oblatione , & propria professione ; & utrosque ex æquo Monasticæ regulæ adstrictos pronunciat . *Monachum , inquit , aut paterna devotio , aut propria professio facit . Quidquid horum fuerit , alligatum tenebit . Proinde his ad mundum revertendi intercludimus aditum , & omnes ad sæculum interdiciamus regressus .* Quam etiam Hispanorum Patrum sanctionem , Germani fecere suam , laudata in Synodo Vvormatiensi Can. 23.

Addunt Hispani Patres eadem in Synodo Toletana Can. 55. *Non aliter & hi qui detonsi a Parentibus fuerunt , aut sponte sua amissis Parentibus , se ipsos Religioni devoverunt , & postea habitum sæcularem sumpserunt : hi a sacerdote comprehensi , ad cultum Religionis , acta prius pœnitentia , revocentur .* Nempe ut cernis , oblatos à Parentibus pueros (quos Monachali tonsura dedicatos vidimus) æqua pœna plectendos statuunt , ac cæteros sponte sua Religioni devotos , si forte cucillum abjecerint ; & ad vitæ Monasticæ cultum pariter revocandos . Quam subinde legem in Concilio Toletano decimo instaurarunt Can. 6. ita decernentes : *Si in qualibet minori ætate ,*

te, vel religionis tonsuram, vel religionis debitam vestem, in utroque sexu filiis, aut unus, aut ambo Parentes dederint ad sæcularem reverti habitum, ipsis filiis quandoque, penitus non licebit. Sed convicti quod tonsuram, aut religiosam vestem aliquando habuerint, mox ad religionis cultum, habitumque revocentur, & sub strenua districtione hujuscemodi observantæ inservire cogantur.

Conventus Aquisgranensis Abbatum Franciæ anno 817. celebratus, ad Monasticæ vitæ instaurationem, cap. 36. statuit ut puerum Pater, ac Mater tempore oblationis offerant altari, & petitionem pro eo coram testibus faciant, quam tempore intelligibili ipse puer confirmet. Quod cum statuentis atque mandantis voce sit dictum, non id sonat unice, quod nonnulli perperam arbitrantur, valituram scilicet Parentum oblationem, si hanc puer plenum intelligentiæ usum assecutus, libenter confirmare voluerit: sed oblationem, facta debito tempore professione, confirmari, ratamque haberi omnino jubet: ut eleganter Mabillonius exponit Tom. 3. Veterum Analectorum pag. 475. Confirmationem illam seu professionem, non ita ex puerorum arbitrio pendisse, inquiens, ut integrum eis esset a voto Parentum resilire; sed ex ejus professionis genere fuisse potius, quæ apud recentiores Monachos, professionis ac votorum renovatio appellatur.

Ac-

Accedit D. Isidori Hispalensis suffragium, in regula Monachorum scribentis: *Quicumque a Parentibus propriis in Monasterio fuerit delegatus, noverit se ibi perpetuò permansurum*. Qui locus etiam extat in excerptis Egberti Eboracensis Episcopi num. 92.

Calculum demum adjicit D. Bernardus epist. 1. ad Robertum nepotem suum: Quem cum olim adhuc infantulum, pii Parentes Deo in Cluniacensi Monasterio, sub D. Benedicti regula obtulissent, a solenni tamen vitæ Monasticæ ibidem ducendæ obligatione solutum idcirco probat; quod illius oblatio, juxta præscriptos in regula Benedictina ritus, facta non fuisset. *Nec enim, inquit, petitio quam regula præcipit, pro eo facta fuit a Parentibus, nec manus illius cum ipsa petitione involuta in palla altaris, ut sic offerretur coram testibus*. Quo judicio satis ostendit Sanctissimus Abbas, tunc certe puerorum obligationem, tenendæ Monasticæ vitæ obligationem induxisse, dum ex præscripta formula, & coram testibus solenniter facta erat, juxta receptam ætate illa disciplinam.

Et hæc verò celebriorum Regulæ Benedictinæ Commentatorum certa mens est, firmæque sententia. Quos inter Edmundus Martenins è Congregatione D. Mauri Presbyter Monachus, in Commentariis ad cap. 59. recitatis Regulæ verbis, ita subdit p. 788. Porro ex hoc Regulæ loco, rectè omninò concludit noster

ster Menardus, oblatos hoc modo in Monasteriis Infantes, ita Monachatu fuisse adstrictos, ut resilire, & ad sæculum redire postmodum, etiam cum ad pubertatis annos pervenissent, eis integrum non foret. Quod cum ille multis probasset Argumentis, ita concludit: Quæ hætenus a nobis dicta sunt, adeo clara sunt, & perspicua, ut vel Cæcus ea digito tangat; omnique oporteat rationis lumine destitui, qui hæc non adverterit: Oblatos scilicet a Parentibus Pueros, non posse cum ad adultam ætatem venerint, resilire, & ad sæculum regredi: Adeo ut mirum sit, aut potius stupendum, quosdam per multiplices alienarum, violentarumque glossarum invectiones, in oppositum sensum illa detorquere; qui tamen nullo sive rationis, sive auctoritis fundamento, suam sententiam stabilire possunt. Quibus paria habet Joannes Mabillonius Benedictini Ordinis summum decus, disciplinæque domesticæ intelligitissimus, Tom. 3. Veterum Analectorum, ubi hoc idem pertractat Argumentum.

Sed jam ad D. Thomam Aquinatem, cujus gratia isthæc omnia præmittere necesse fuit, accedamus.

CAPUT III.

D. Thomas quinquennis Deo sub D. Benedicti regula, a Parentibus oblatus, atque devotus ostenditur, pro more iis etiam temporibus obtinente.

I. **Q**uid nunc si Thomam ostendero ex tenellis illis, de quibus diximus hactenus, pueris unum, qui Deo sub D. Benedicti regula, a prima pueritia vovebantur, ac dicabantur? An non Benedictino instituto jam tum addictus, ac plane obstrictus habendus erit, ut non ultra redire posset ad sæculum? Ita porro res habet: ita inquam, qui prima ejus vitæ gesta posteris reliquerunt, disertissimè contestantur: quorum verba miror non satis a recentioribus ponderari, ut rem per sese patentissimam deprehendant.

Guillelmus de Thoco, coævus Aquinati nostro Scriptor, ejusque Sodalis, cap. 1. Vitæ ab illo descriptæ, rei fidem locupletissimam facit. Landulphus, inquit, Comes Aquinas, & Theodora Theatis Comitissæ filia Parentes ejus, *puerum sic enutritum libenter DEO OFFERUNT, & quinquennem ad Monasterium Casini per Nutricem, cum bona societate transmittunt, in quo instrueretur sanctis moribus, divinis illustrationibus præparandus.* En tibi oblatum Deo
pue-

puerum Thomam, & quidem quinquennem adhuc, atque tenellum.

Non longo sequitur intervallo Prolomæus Lucensis, Episcopus Torcellanus, quippe qui D. Thomæ, tum Romæ, tum Neapoli discipulus fuisse dicitur, Libr. 22. Historiæ Ecclesiasticæ, quæ manuscripta extat in Bibliotheca Vaticana, quamque sæpissime laudat Odericus Raynaldus in Annalibus, cap. 19. *Hic Thomas in sua pueritia, inquit, nutritus fuit in Abbatia Montis Casini, qui sunt Monachi nigri; & secundum morem Nobilium illius patriæ, ut patet de beatis Mauro, & Placido. En tibi rursus nutritum in Casinensi Monasterio Thomam puerum, in eum sane modum, quo nobiles pueri Maurus, & Placidus; quos nemo negat, sub Monastica Divi Benedicti disciplina, Deo dicatos atque devotos, primam illic ætatem exigisse, ut habetur Libr. 2. Dialogorum, D. Gregorio Magno adscriptorum cap. 3.*

Suffragatur S. Antoninus Archiepiscopus Florentinus, tertia parte Chronici, titulo 23. cap. 7. §. 1. *Completo, inquit, ætatis suæ quinquennio, Parentes ejus PUERUM DEO OFFERUNT; & cum decenti comitatu, tanquam alterum Samuelem ad Heli, ad Monasterium Montis Casini, ex Ordine S. Benedicti mittunt, moribus, & litteris imbuendum: ne tam præclarum vitæ speculum conversatio secularis aliquallyt inficeret cum mundanis.* En tibi pariter ad Casi-

nense Monasterium, missum Thomam; non sæculo, mundoque relictum, sed *oblatum Deo*, perinde ac Samuelem, quem pia mater necdum conceptum Deo voverat, atque addixerat: ut legitur Lib. 1. Regum cap. 1. v. 11. *Votum vovit Anna dicens: Domine exercituum, si respiciens videris afflictionem famulae tuae, & recordatus mei fueris, nec oblitus ancillae tuae, dederis servae tuae sexum virilem; dabo eum Domino omnibus diebus vitae ejus, & novacula non ascendet super caput ejus.*

Istudne est, per Numinum fidem! quod passim a recentioribus Scriptoribus jaëtatur, atque obtenditur? Thomam infantulum, sæcularem tamen, ac sæculo a nobilissimis parentibus destinatum, ad externas duntaxat Casinensis Monasterii scholas fuisse missum; ut ingenii cultum duntaxat caperet, moresque Christianos nobilissimo ephebo congruentes, sub tantis institutoribus disceret?

Immo si Thomam puerum, instar Samuelis, instar Mauri, & Placidi, Deo oblatum, atque addictum tacuissent laudati Scriptores, (quod tamen dixere disertissime) eundemque ad Casinensis Monasterii scholas missum simpliciter asseruissent; æquo perinde jure colligeremus, Thomam quinquennem, ex puerorum Deo sub D. Benedicti Regula oblatorum numero fuisse: cum nullæ nisi pro oblatis Deo pueris (quorum illic copia erat) scholæ essent: juxta Conventus Aquisgranensis decretum

cretum numero 45. *Ut schola in Monasterio non habeatur, nisi eorum qui oblatis sunt.* Unde & B. Petrus Damiani epist. 17. lib. 2. quæ est ad Desiderium Abbatem, & Cardinalem, eidem gratulatur, quod Casinum cum venisset, scholas ibi puerorum non invenisset, utique externorum & sæcularium: *Inter cæteros autem virtutum flores, quos in illo agro pleno, cui benedixit Dominus, reperi, fateor hoc mihi non mediocriter placuit, quod ibi scholas puerorum, qui sæpe rigorem sanctitatis enervant, non inveni.*

Nec quemquam fore arbitror, qui Thomam vere, proprieque Deo oblatum a Parentibus neget, quod per alios ad Casinense Monasterium missus ab iis fuerit. Quasi vero legatione quoque fieri oblatio non posset: cum & Othlonum perinde quinquennem, a Parente missa legatione, oblatum Deo legamus, in Vita S. Bonifacii cap. 2. *Ab ægrotante patre per legatos idoneos ad Monasterium directus est.*

II. Hæc si minus aperta, minusque clara videntur, tenebras depellet omnes Bartholomæus de Capua, Logotheta, & Protonotarius Regni Siciliae, testis acceptus omni exceptione major, in processu Canonizationis S. Thomæ; quem apud Bollandum in Actis Sanctorum legere est, ad diem septimam Martii, cap. 9. num. 76. ubi hoc ipsum inter cætera D. Thomæ gesta, interposito etiam sacramento contestatur: *Pater origine nobilis atque*

potens MONACHAVIT dictum fratrem Thomam , disponens eum Abbatiae praeficere Casinensi . Quid hoc autem est Monachavit , nisi Monachum fecit ? Eo plane ritu , dedicatione , & oblatione , qua & Maurus , & Placidus , & caeteri de quibus diximus haecenus , sacri Deo pueri , facti Monachi , & Monachati leguntur , in priscis illius aevi monumentis : ut Lib. 2. Dialogorum D. Gregorio Magno adscriptorum cap. 7. Placidus puer Monachus , ad hauriendam de lacu aquam egressus est. Cap. 11. Malignus Spiritus parietem , qui aedificabatur evertit , atque unum puerulum Monachum , cuiusdam curialis filium opprimens ruina contrivit . Cap. 24. Dum quidam puerulus Monachus , parentes suos ultra quam deberet diligens , atque ad eorum habitaculum tendens , sine benedictione de Monasterio exiisset , eadem die mox ut apud eos pervenit , defunctus est. Et lib. 2. Epist. B. Petri Damiani , Epist. 17. ad Desiderium Abbatem , Puerulus quidam aetate quinquennis , Humberti scilicet Nobilissimi viri , qui mecum degit in Eremito filius , in meo Monasterio factus est Monachus . Nempe pueruli illi , pro illius aevi more , Monachi fiebant , & dicebantur . Monachi , inquam , quos paterna devotio faciebat ; uti laudati superiori capite loquuntur Canones Toletani , & Vvormationenses , ac ipse etiam Clemens Tertius Cap. cum virum , de Regularibus , Lib. 3. Decretalium .

Quid

Quid etiam illud alterum , *disponens eum*
Abbatiae præficere Casinensi ? nisi eo ritu Mona-
 chatum fuisse jam tunc puerulum Thomam , &
 Monasticæ vitæ addictum , unde illi ad Casi-
 nensem Abbatiam , aliquando pro meritis ob-
 tinendam , aditus fieret ? Quod certe de pue-
 ro sæculari , ad externas duntaxat Monasterii
 scholas , ad honestam ibi atque civilem educa-
 tionem capiendam , simpliciter misso , nemo
 dixerit prudens ; sed de puero secundum illius
 ævi mores oblato , detonso , & cucullato ;
 jamque Regulæ Monachali adstricto debet in-
 telligi ; aliàs enim nullus illi ad Abbatiam
 aditus fuisset .

Et quidem , ut novum inde probationis
 momentum petam : Res est omnino certa ,
 omniumque qui de D. Thomæ ortu , prima-
 que infantia scripsere testimonio confirma-
 ta : nihil magis Parentes ejus , cum primum
 est ortus , in animo habuisse , nil magis in
 votis ; quàm ut illum D. Benedicti instituto
 illigarent : idque non tam pietatis religio-
 nisque studio , (nec enim dissimulant Scri-
 ptores) quàm nimio Abbatiae Casinensis per
 filium obtinendæ , redituumque illius am-
 plissimorum colligendorum desiderio . Hinc
 illud Eremitæ cujusdam pietate , & sancti-
 tate illustris , cui nomen *Bono* , vatici-
 nium , Theodoræ Comitissæ proxime pari-
 turæ denunciatum , nemo non retulit : *Pa-*
ries filium , quem vocabis Thomam : & tu , &

vir tuus cogitabitis eum facere Monachum in Monasterio Montis Casini, in quo corpus B. Benedicti quiescit: habentes spem ad magnos ipsius Monasterii redditus pervenire, per illius filii vestri apicem, & Prælaturam; sed Deus de illo aliter ordinabit, quia erit Frater Ordinis Prædicatorum, tantæ claritatis in scientia, & sanctitatis in vita, quod in Mundo sibi similis suo tempore non poterit inveniri. Quis ergo non videat, Parentes sic affectos, & ad amplissimos Abbatia redditus inhiantes, id egisse re ipsa, quod in processu Canonizationis testatus est Regni Siciliae Protonotarius, Thomam puerum Monachasse? Non aliter enim filii sui in suscepto Monastico instituto firmitatem, stabilitatem, atque constantiam sibi poterant adpromittere, qua sola posset ad optatam Prælaturam pervenire.

III. Non me fugit, Natalem Alexandrum, aliosque nonnullos, ut ab iis se se expediant argumentis, reposuisse, non ita pridem, eum puerorum Deo sub Monastica regula vovendorum ritum, paulo ante D. Thomæ ortum exolevisse: Quod clarissimi viri Joannis Mabilonii suffragio confirmare nituntur, tom. 3. Veterum Analectorum pag. 477. scribentis: *Sæculo duodecimo in desuetudinem penitus abire cæpit hæc puerorum oblatio: ejusque obligatio sublata est decreto Clementis Papæ III. Cap. Cum simus; ac tandem Concilii Tridentini Decreto penitus abrogata.*

Verum ii præterquamquod laudatos paulo ante Scriptores ac testes, mendaces faciunt, tam distincte affirmantes, Thomam quinquennem Deo a Parentibus fuisse dicatum, oblatumque, ac etiam *Monachatum*: Mabilonii, quem citant temere, sensum (detur mihi venia si dixerò) minus capiunt. Duo ergo in prisco illo ritu secernenda veniunt; oblatio scilicet ipsa puerorum, Deo ex voto Parentum fieri solita; tum obligatio pueris ipsis imposita, in suscepto Monasticæ vitæ instituto remanendi, votaue solennia, dum ad ætatem adultam venirent, expresse atque ex publica formula nuncupandi. Secundum hoc penitus sustulit Clemens III. Cap. *Cum simus*, de Regularibus; puerisque licentiam fecit, ut cum pubertatem attingerent, abjecto cucullo, redire ad sæculum possent, patrimonium repetere, ac etiam matrimonio jungi: *Auribus nostris est relatum, quod cum B..... miles se cum filio suo, discretionis annos nullatenus attingente, ad quoddam Monasterium cum bonis suis etiam contulisset, dictum filium suum fecit habitum suscipere Monachalem &c.... Discretionis tuæ respondemus, quod si dictus puer ad annos discretionis pervenerit, & habitum retinere noluerit Monachalem; si ad hoc induci nequiverit, non est ullatenus compellendus: quia tunc liberum sibi erit eum dimittere, & bona paterna, quæ ipsæ ex successione proveniunt, postulare. Primum vero, quod hic maxime quæritur, votiva ni-*

mirum puerorum oblatio, & dedicatio, ita quidem coepit in desuetudinem abire duodecimo cadente sæculo, ac tertio decimo ineunte, ut non adeo tunc quemadmodum antea frequens esset; non sic tamen, ut nulla plane tunc temporis fieret. Quandoquidem earum oblationum exempla nonnulla (præter illud, de quo nunc quæritur, D. Thomæ) nobis occurrunt sæculo tertio decimo: immo & varia de hujusmodi puerorum oblationibus, quæ tunc etiam fierent, statuta decretaque leguntur. Sic Guillelmus Montis-Pessulani dominus Guidonem filium minorennem, condito testamento, Deo sacrasse, vitæque Monasticæ devovisse, & addixisse legitur, in Spicilegio Dacheriano. Sic etiam Innocentius III. Romanus Pontifex Epist. 116. lib. 15. ad Lugdunensem Episcopum data præscribit, quo sint ordine, ritumque ab Abbatibus interrogandi, *minoris ætatis filii, qui oblato Monasterio fuerint suscipientes habitum, & tonsuram Monachalem.* Mirorque Natalem Alexandrum, virum aliàs nunquam mihi sine laudis præfatione nominandum, qui eo sublesto responso prægave illud momentum nostrum eludere sibi visus est, usque adeo sui ipsius fuisse immemorem, ut illud sibi elabi passus sit, quod Historiæ suæ sæculo tertio decimo cap. 7. art. 5. de Monachis, & Sanctimonialibus adnotavit n. 22. *Parentes, sæculo illo, filios suos minorennem vitæ Monasticæ quandoque devovisse: Quod productis me-*
mo-

moratis exemplis asseruit, & pro viribus confirmavit.

Quaquam quid juvat ea de re contentio-
nis funem ducere; cum ipsum etiam Docto-
rem Angelicum, cujus hic agitur causa, te-
stem locupletissimum habeamus, eas puerorum
oblaciones sua etiam ætate in usu fuisse, diser-
tissime pronunciantem. Ille quippe Opuscu-
lo 17. adversus Guillelmum a sancto amore,
aliosque nonnullos Parisiensis scholæ Magi-
stros, qui pueros maxime retrahebant a Reli-
gionis ingressu, hunc ipsum oblacionis ri-
tum, sua adhuc ætate in Ecclesia Catholica
frequentatum ostendit; cujus robur, auctori-
tatemque suis objicit adversariis. *Quod Paren-
tes pueros suos in annis minoribus constitutos offe-
rant Deo in Religione nutriendos, sub consiliorum
observantia, Ecclesiæ consuetudo habet, quæ ma-
ximum habet auctoritatis pondus, & multipli-
citer scripturarum auctoritatibus confirmatur
Hæc autem consuetudo pueros religioni tradendi,
non solum Ecclesiasticis statutis quampluribus,
sed etiam sanctorum exemplis comprobatur
Hic etiam mos ab Apostolis sumpsisse invenitur
exordium &c. Quæ omnia de vigente tunc
etiam pio more, præsentique Ecclesiæ con-
suetudine, ab Angelico Doctore dicta esse,
nemo non videt: quandoquidem si vel tunc
antiquatus ille mos fuisset, gravius ex ejus
abolitione momentum, in D. Thomam pe-
tiisset Guillelmus, quàm ex prisca ejus obser-
van-*

vantia, in Guillelmum petierat D. Thomas.

IV. Sed neque feliciori conjectura ducitur Jacobus Echardus, ut Thomam puerum neget in Monte Casino Monachum induisse: quod illum decennem circiter, Neapolim ad altiora studia missum referat Guillelmus de Thoco, cæterique illius vitæ scriptores: *Abbas autem prædicti Monasterii providus, cum animadverteret in puero tam certa, & matura futuræ perfectionis indicia, advocato Domino Landulpho Patre prædicti pueri, provide ei consuluit, ut puer mitteretur Neapolim ad studendum: unde puer de utriusque parentis consilio Neapolim mittitur; & sub Magistri Martini in Grammaticalibus, & Logicalibus, & Magistri Petri de Hibernia studiis, in naturalibus edocetur. Ecquid quæso verat, puerum cucullatum licet, ac tonsum, e monte Casino Neapolim ad altiora studia missum esse; ut & hic Monachus candidatus, sub Monachorum pariter disciplina, suscepta Casini studia prosequeretur? Cum & illic Benedictini Ordinis Monasteria tunc essent, sancti scilicet Severini, & sancti Demetii: quod ultimum juris tunc erat Coenobii Casinensis, in regione Albina; etsi secutis inde temporibus, Clericis regularibus cesserit Congregationis Somaſchæ: aliunde etiam verisimilius sit, Martinum illum, & Petrum Hibernum, quos Neapoli præceptores habuisse dicitur Thomas junior, Benedictini Ordinis Monachos extitisse; uti Constantinus*

Ab-

Abbas Cajetanus, & Bucelinus in Martyrologio Benedictino contendunt. Immo de hoc ultimo liquet plane. Non alius quippe est ille *Petrus Hibernus*, quàm *Petrus de Donis* Patria Ultoniensis, quæ Hiberniæ regio est; quem ex Casinensis Abbatiae tabulis constat, Monachum sancti Severini tunc fuisse. Nomen enim & patria conveniunt apprime.

Ridendique profecto, qui ambos idcirco Benedictinos nolunt, quod *Magistri* a Guilhelmo de Thoco nuncupentur. Quasi vero non eo etiam nomine tituloque censeantur, qui publice litteras in Academiis profitentur, cujusvis tandem sint Religiosi instituti, atque Monastici. Ridendi multo magis, qui Thomam ideo tunc temporis vitæ Monasticæ candidatum negant; quod Neapolim *de parentum consilio* ab Abbate sit missus; quem ille, inquiunt, iis penitus inconsultis, pro potestate ac jure summo mittere potuisset. Quasi vero non illa fuerint debitæ urbanitatis officia: aut non ita honesti ratio postularet; ut de nobilissimo ephebo, inconsultis parentibus, nihil Abbas novi statueret, magnique momenti, unde bona ejus institutio penderet?

V. Quanquam nec facile concesserim ego, Thomam decennem, ut vulgo dicitur, e Monte Casino Neapolim ad altiora studia contendisse; sed ætate aliquanto provectiorem, ac puberem, immo jam expresse, solenni-
terque

terque professum. Cum ille in Monte Casino, quò puerulus missus fuerat, *in logicalibus, & naturalibus disciplinis optime profecisse* dicatur, apud Ptolomæum Lucensem lib. 22. Historiarum cap. 20. Quis enim tantus in decenni puero profectus esse potuisset, quæ tanta philosophicarum rerum peritia, ut pares ejus institutioni procurandæ Magistros, ac Præceptores Casini non haberet, aliòque quærere opus esset; quanquam illum angelica mente præditum dicas? Quare rebus mature perpensis, Thomam non nisi circa annum vitæ quintumdecimum, ac post emissam Professionem, iter Neapolim contendisse, non dubitaverim: ut Monachus illic sub Monachorum disciplina studiis incumberet. Tametsi factum illud iis verbis Scriptores veteres narrent, ut multo antea contigisse videri posset. At in re historica, antequam pedem figas, pensandæ sunt factorum singulæ circumstantiæ, num inter se congruant, beneque cohæreant.

CAPUT IV.

D. Thomas pubertatem ingressus, D. Benedicti institutum solenniter profitetur, annis circiter octo, antequam Prædicatorum Ordini nomen daret.

I. **B**Revi compendio confecta res esset, immò nulla alia probatione nobis esset opus, ut D. Thomam, quem quinquennem Deo sub Monastica regula oblatum dicatumque probavimus, adultum tandem, puberemque, solennem Monastici status professionem emisisse probaremus; si uno ille alterove prius sæculo venisset in lucem. Cum enim oblatus olim Deo pueri, a suscepto semel Monasticæ vitæ instituto resilire numquam possent, sed Parentum votum ratum habere, facti demum puberes tenerentur; nihil profecto dubii foret, quin id Thomas egisset pubes, quod agere summo jure debuisset. Verùm quia ineunte duntaxat sæculo tertio decimo, anno scilicet 1220. in lucem prodiit, annoque subinde quinto, Deo a parentibus fuit oblatus: quo tempore Clemens Tertius retinendæ Monasticæ professionis debitum sustulerat, puerosque illos suo reliquerat arbitrio, ut puberes demum facti, oblationem a parentibus olim factam, ratam assensu, aut dissensu irritam facerent: id re ipsa

ipsa fecisse Thomam oportet ostendere, quod poterat summo jure non facere. Aliàs pro arbitrio fictum a nobis nemo non diceret. Hoc igitur opus, hic labor est: quod tamen multis, ne quis dubitet, evincimus argumentis.

Ac primo quidem ex justa, ac pene dixerim necessaria præsumptione. Ut enim piissimum se se religiosissimumque a prima ætate in Monasterio præbuerat Thomas impubes, id eum demum fecisse puberem verisimillimum est; ad quod eum fin minus jus strictum, at certe pietas, religio, cultusque Deo debitus obligabant. Clemens autem hujus nominis Tertius obligationem duntaxat sustulerat stricti Juris, & Fori, ut ita dicam, externi; ne (quod prisca ferebant Canones) oblatis Deo, devotique a parentibus pueri, profiteri demum solenniter cogerentur: obligationem tamen ex religione ac pietate natam minime sustulerat. Quid enim filium vere pium ac religiosum magis deceat, quam conceptum de se parentum votum implere, non irritum facere? nisi grave obsit impedimentum, quod nullum in Thoma adolescente Sanctissimo, & asceticæ vitæ candidato religiosissimo deprehendimus: quem potius ad id ex religiosa institutione propensissimum, egregieque factum habemus. Eum itaque, ex quo pubertatem ingressus est, Parentum votum implevisse, seque votis Monasticis

nasticis solenniter obstrinxisse, justè pro ejus pietate, ac religione præsumitur.

Certè adhuc etiam post Clementis Tertii rescriptum, (quo pueris Deo sub Monastica Regula oblati, atque devoti, emittendæ demum Professionis obligatio sublata fuerat, stricti juris) obligationem nihilominus mansisse ex decencia ut ajunt, ex pietate, ac Religione natam, docet ipsemet D. Thom. Quodlib. 4. art. 23. ubi de hac ipsa puero-
rum oblatione, ac traditione, ex Parentum Voto, suis adhuc temporibus frequentata sermonem habens, teneri pueros docet, (utique ex pietate, atque decencia) factam illam de se ipsis oblationem, cum ad annos pubertatis pervenerint, ratam habere; atque ita solenniter profiteri: illudque Gregorii II. Rom. Pont. Oraculum, in dicti sui probationem affert, suoque accomodat instituto:
Si Pater vel Mater filium, filiamve, intra septa Monasterii, in infantia annis, sub Regulari tradiderint disciplina, utrum liceat eis, postquam pubertatis impleverint annos, egredi, & Matrimonio copulari; hoc omninò devitamus: quia nefas est, ut oblati a Parentibus Deo filiis, voluptatis frena laxentur. Quid ni ergo Thomam Aquinatem, ab ipsa infantia piissimum Religiosissimumque, cum jam quinquennis Deo fuisset oblatus, id demum fecisse puberem existimamus, quod ille si minus stricto jure, (hoc enim a Clemente III. paulo

paulo ante sublatum fuerat) at saltem ex pietate ac Religione faciundum existimabat? Ad eum fermè modum, quo Vvamba Hispaniæ Rex, cum in morbo periculosissimo alienatus a sensibus, Deo voti causa, ab Episcopis Regnique proceribus, in Monachum fuisset oblatus, ac tonsus; sanitati postmodum restitutus, etsi alieno de se, ac pro se concepto voto, jure summo non esset obstrictus; ex pietate tamen, ac Religione solvendum existimavit: Regnoque in affinem translato, reliquum vitæ spatium, exegit in Monasterio.

II. Crescit in immensum justa præsumptio, ac pene in certam demonstrationem abit: quod nisi Thomam, (quem a primæ ætate Monachum tonsum, & cucullatum Parentum voto demonstravimus) expresse demum solenniterque Professum, ubi pubertatem attigit, fateamur; consequens omnino sit, eum abjecto cucullo ad sæculum rediisse, ibique ad multos annos Religionis transfugam substituisse: quod de piissimo tunc, religiosissimoque adolescente opinari nefas est; ac ne ipsi quidem contra quos agimus, concedere audeant. Quandoquidem certo certius est, invictisque probatur argumentis, Thomam non nisi post annos ab adepta pubertate circiter octo, Prædicatorum Ordini nomen dedisse, dum annum vitæ ageret vicesimum tertium; quo toto temporis interstitio,
 abje-

abjecto Monachali cucullo, in sæculo (quod nemo dixerit) substitisset. Quod ut est hac in re capitale, ac decretorium; sic palam evinco collata temporum, annorumque ratione.

In id enim Scriptores universi consentiunt, D. Thomam surgenti Prædicatorum Ordini nomen dedisse, sedente in Petri Cathedra Innocentio hujus nominis Quarto, ad quem delatas Fratrum Prædicatorum querelas narrant; dum Religiosus adolescens, sacra novi Ordinis veste recens indutus, per vim ab illius Germanis fratribus Raynaldo, seu Reginaldo, & Landulpho ereptus est, ad suburbium Aquæ-pendentis, cum Parisios a Præposito Generali duceretur; & ad Comitissam illius Matrem, sub arcta custodia missus est, in carcere castri sui detinendus, ac macerandus. Immo eas ad Innocentium IV. delatas Prædicatorum querimonias communiter narrant, dum Pontifex in Thuscia degeret. Porro nemo nescit Innocentium IV. in Petri sedem evectum esse Anagninæ anno 1243. Die 24. Junii; nec nisi hoc ipso cadente anno, aut certe sequenti ineunte, in Thusciam se contulisse, ad pacem cum Frederico Secundo Imperatore, si fieri quidem id posset, ineundam. Non itaque ante annum Æræ Christianæ 1243. aut etiam 1244. Divi Thomæ in Prædicatorum Ordinem ingressus figi potest. Hoc primum ducendæ probationis principium esto certissimum.

Jam quo fit anno natus D. Thomas, etsi non consentiant universi, illud tamen longe certius est, meliorumque Scriptorum suffragio comprobatum, anno 1220. natum esse. Liquet id in primis ex Leandro Alberto lib. 3. de Viris illustribus Ordinis Prædicatorum, in Vitis Beatorum Virorum Jacobi de Mevania, & Ambrosii Senensis: si quæ illic scripta sunt mutuo conferantur. Cum enim priori loco dixisset Albertus: *Jacobo de Mevania recens nato, puer quidam visus est civitatem omnem percurrere, illud identidem proclamando, ad Scholas, ad Scholas. Rogatus ille quidnam hic sermo sibi vellet: nati sunt, inquit, Præceptores, quos mundus quærat audire. Siquidem sub iisdem ferme diebus nati fuerunt, splendidum Ecclesiæ jubar D. Thomas Aquinas, Clarissimus Vir Ambrosius Senensis, & tertius hic Sanctissimus Jacobus, Prædicatorii Ordinis omnes. Tum secundo loco sic habet Albertus: Natus est autem B. Ambrosius Senensis anno 1220. 16. Kal. Maii. Quare & hoc anno natus est D. Thomas.*

Constat hoc idem ex Abrahamo Bsovio in Annalibus Ecclesiasticis ad annum 1264. n. 14. Nocte ea, qua anno Domini 1220. ad 16. Aprilis, tum Ambrosius Senis, tum Aquini Thomas, ac Mevaniæ Jacobus in orbem editi sunt, tres Lunæ in Cælo apparuere, singulæ singulos Viros veste Prædicatoria amictos per imaginem repræsentantes. Quanquam (ut id obicer

ter moneam) non Aquini natus Thomas a Bsovio dici debuit, sed in Castro, cui nomen est *Rocca-sicca*. Aquinum enim non Natalitii locus est, sed Comitatus est titulus, quem Landulphus Thomæ Parens obtinebat.

Liquet demum id ex Vincentio Maria Fontana in Monumentis Dominicanis ad annum 1220. *Nocte ea, quæ ad diem decimam sextam Aprilis hujus anni 1220. decurrit, orta sunt præclarissima Ecclesiæ Dei lumina, S. Thomas de Aquino, S. Ambrosius Sansedonius, & B. Jacobus de Mevania.* Hoc alterum esto peræque certum.

Ea itaque annorum ratione ducta, illud plane compertum est, D. Thomam non nisi anno vitæ vigesimotertio Prædicatorum Ordinem adiisse. Tot enim ab anno 1220. ad annum 1243. numerantur. Atque adeo (quæ mea nunc thesis est) nisi eum anno vitæ suæ 14. aut 15. dum pubes cœpit esse, & emittendæ Professionis capax, juxta illius sæculi disciplinam, Benedictinum institutum, cui quinquennis addictus fuerat, solenniter Professum ponamus; consequens erit, illum abjecto cucullo ad sæculum rediisse; ibidemque per annos circiter octo, Coenobii desertorem, Religionisque transfugam substituisse; a quinto decimo circiter ad vigesimumtertium: quod de Sanctissimo piissimoque Monasticæ vitæ Candidato quis credat?

Equidem si cum primum emittendæ in

Ordine Benedictino religiosæ professionis tempus attigit D. Thomas, ad Prædicatores, relictis Benedictinis, rectâ transiisset; nihil esset quod illi vitio verti posset; seu quod conceptum a Parentibus votum irritasset, seu quod ad sæculum rediisset: quia ut sapienter Mabillonius observat, devotis illis Deo pueris, & Monasticæ D. Benedicti regulæ addictis, liberum priscis etiam temporibus semper fuit, ut ad strictius institutum convolarent: cum vel sic Parentum votum *maneret integrum*, eorumque oblatio non esset *exinanita*, sed *cumulata*. Qua ratione D. Bernardus Epist. 324. Thomam de S. Audomaro, a Benedictinis ad Clarævallenses transire volentem, non esse prohibendum docet. At nihil esset, quo violatam a D. Thoma Aquinate Religionem, & pietatem excusares; quem certo liquet, serius tardiusque ad Dominicanum Prædicatorum Ordinem convolasse, ac post annorum circiter octo interstitium, quos totos duxisset in sæculo. Stat ergo omni ex parte invictum argumentum ex Chronographia delibatum.

III. Neque vero hujus argumenti, ex annorum D. Thomæ collatione petiti, vim & robur infringet, qui contra adducta a nobis testimonia contenderit, Doctorem Angelicum, non anno, ut diximus 1220. sed anno 1225. natum esse; atque ita non anno vitæ suæ 23. sed 19. Prædicatorum Ordinem adiisse.

adiisse. In idem enim aut certè paulo minus incommodum laberetur : Thomam scilicet relicto, cum primum pubes factus est, Benedictino cucullo, ad sæculum rediisse, ibidemque sin minus annos octo ut diximus, at certe annos totos quatuor, antequam ad Dominicanos accederet, Religionis transfugam substituisse. Stat itaque, quamcumque Chronologiam sequi lubeat, quod inde petitur argumentum, ut Thomas anno vitæ 14. vel 15. Monasticum Institutum expresse professus ostendatur; cui quinquennis puer a Parentibus addictus fuerat.

Quo loco temperare mihi non possum, quin obiter saltem D. Antonini lapsum emendem: qui Tertia Parte Chronicorum Tit. 23. cap. 7. §. 2. Thomam impuberem fuisse ait, dum ad Prædicatores accessit, & a Germanis fratribus suis per iter comprehensus est, & ad Matrem suam remissus: eaque ratione potuisse Parentes ejus eundem a Dominicanis repetere jure summo: quanquam eam D. Thomæ vim illatam agnoscat ille, sedente in Petri Sede Innocentio IV. Proh putidum, secumque pugnantem anachronismum! Scilicet anno 1243. quo Pontifex electus est Innocentius, impubes fuerit Thomas Aquinas, qui annos potius vitæ 23. numerabat? Immo ne quidem si Thomam anno duntaxat 1225. natum poneremus (quæ tardissima omnium est Epocha, a nonnullis temere posi-

ta) impuberem illum, sedente Innocentio IV. Pontifice, haberemus; sed annos saltem undeviginti affecutum. Certe quàm esset tunc dum Prædicatorum Ordinem adiit, natu grandior, & ætate maturior, præterquamquod invicte jam demonstravimus, ille magis, magisque intelliget, qui Opusculum legerit, *de fallaciis ad quosdam Nobiles Artistas*, ab eo tunc primum, dum domestico carcere a Parentibus teneretur, elaboratum: (est nunc in editis 39.) profectò non puerilis Minervæ fætum, sed plenæ maturitatis partum agnoscat. Ast tenellum adhuc, & minorennem ad Prædicatores accessisse Thomam, plerique per summum errorem existimant, quod illum statim videant Alberti Magni discipulis adscriptum, Colonia Agrippinæ; nec advertunt, Albertum Magnum, pro summa qua tunc valebat eruditionis, & doctrinæ fama, Viros etiam ætate, & doctrina maturos, Auditores habuisse, qui se illi libenter in disciplinam traderent. Quod & in Florentissimis Academiis, Magistris, & Professoribus cum Alberto Magno minime conferendis sæpe contingit. Sed id obiter, ad D. Antonini lapsum emendandum; eo vel graviolem, quod Thomam, utpote minorennem adhuc, atque impuberem, jure summo a Parentibus repeti potuisse, sit arbitratus. Nempe si sic est, injustæ ergo fuere Prædicatorum ad Innocentium IV. delatæ querelæ; quas tamen ille
ratas.

ratas omnino habuit, Thomamque idcirco Prædicatoribus adjudicavit.

IV. Age tamen, inquiet aliquis, cespitaverit eo in capite D. Antoninus, certoque sit certius, Thomam nonnisi jam puberem Prædicatorum Ordinem adiisse: quis tamen nonnisi anno vitæ 23. adiisse dicat, uti profecto nos dicimus, nisi illud è vulgari ut vocant *legenda* velit expunctum, quod de Doctore Sanctissimo scriptum est, *vigintiquinque annos natus Magister est appellatus*? Tantum enim, si sic est, a suscepta Dominicana veste, spatii illi non dabitur, ut exactis in domestico carcere totis quindecim mensibus, peractisque subinde Coloniae sub Alberto Magno philosophicis studiis, tum Theologicis, Parisiis anno statim vitæ 25. Magister renunciari, & salutaris potuerit.

Næ tu lepidus disputator, qui vulgarem *legendam*, tanquam certum, in rebus etiam nullius pretii atque momenti, Historiæ Canonem nobis obtrudis? Quasi vero ad eas minutias, critico examine discutiendas, maiestatem, auctoritatemque suam demittat Ecclesia: cui profecto satis est, ut eas legi permittat, si nec fidei, nec bonis moribus adversentur. Certe sub falso cubare pericopen illam, de adepto sub annum vitæ 25. Magisterio, adeo est manifestum, ut nihil magis. Thomam enim non ante annum 1256. Doctorem Parisiensem renunciatum esse, liquet.

aperte ex Brevis Pontificio Alexandri IV. hoc ipso anno 1256. die tertia Mensis Maii consignato, ad cuius commendationem Doctoralibus infulis, in ea Academiarum Principe, fuit insignitus; cum Academiae Cancellarius, Religiosis Mendicantibus minus æquus moras neceret. Ut fileam, non deesse, qui ad aliud biennium retardatam Doctoris Angelici inaugurationem existiment. Pene jam anno 1220. natum esse Doctorem Angelicum, quod ex melioribus Scriptoribus planum fecimus; non igitur ante annum vitæ trigessimum sextum, Doctor potuit renunciari. Immo si vel illum natum velis anno duntaxat 1225. (quæ, ut dixi, tardissima est omnium Epocha, a nonnullis temere posita) non ante annum vitæ 31. Doctorem renunciatum habebis. Unde est ergo jactatum illud, *viginti quinque annos natus Magister est appellatus*? At magnas nobis *legendarii* illi, de D. Thoma, ejusque Magistro Alberto Magno fabulas narrant; ut Divorum illorum res, per se satis magnas, in majus augeant; studio fortasse pio, sed inconsulto. Quale profecto est illud alterum, quod pari fidentia narrant: Albertum Magnum tanto auditorum concursu sententiarum Libros exposuisse Parisiis, ut discipulos schola non caperet: coactumque idcirco fuisse, *in publica Platea docere*, quæ ob id *Magistri Alberti Platea* etiam nunc hodie nuncupatur. Qui tamen Parisiis fuere, nullam in

Regia

Regia Urbe eo nomine Plateam agnoscunt. Quæ vero *Mauberti Platea* dicitur (ad quam alluisse arbitror Joannem Antonium Flaminium, a quo primùm fabula illa vulgata est) non ab Alberto Magno nomen accepit, sed a *Mauberto* nobili olim Cive Parisiensi, qui Plateam illam clientelari jure obtinebat. Sed ad graviora nunc momenta veniendum.

CAPUT V.

D. Thomas Dominicanis recens adjunctus, ut a novo instituto revocetur, Casinensis Monasterii Abbas creatur ab Innocentio IV. Unde illum antea Benedictinum institutum expresse professum esse, certò colligitur.

I. **R**Em narrant prisca ferme omnes vitæ D. Thomæ Scriptores, singularem plane, atque observatione dignissimam: Germanos scilicet Thomæ fratres sua spe turpiter decollatos, quod novitium Dominicani Ordinis candidatum, illata vi a suscepto instituto revocare non possent, alia tentasse machinamenta, ut illum honoris specie Ordini Prædicatorum eriperent. Casinensem scilicet Abbatiam eidem ab Innocentio IV. deferri postulasse; quam
& ille

& ille pro summa auctoritate re ipsa contulerit: tametsi collatam dignitatem pius, & humilis adolescens recusaverit.

Thomas Cantipratanus Brabantius a Patria dictus, Episcopus suffraganeus Cameracensis, D. Thomæ sub Alberto Magno condiscipulus, lib. 1. Exemplorum, qui de apibus dictus est, cap. 20. §. 10. Nec diu, inquit, *satan distulit insidias adolescenti spargere. Instinctu enim fratrum suorum carnalium, & amicorum, quos habebant in curia, per litteras Apostolicas iterum mandatus est frater Thomas. Venienti autem mox a Papa præcipitur, ut regimen Abbatiae Montis Casini susceperet; quæ utique maxima erat, in totius Apuliæ, & Campaniæ partibus prælatura Renuit ergo præclarissimus adolescens, nec Ordinem vel Habitum suum deferere ulla ratione consensit.*

Paulus Langius in Chronico Citizenensi ad annum 1263. Fratres Thomæ ægre ferentes, illum mendicantium vitam profiteri, eum extrahere gestientes, apud summum Pontificem egerunt, ut illi Abbatiam prænarrati Casini Montis offerret: quod & Papa fecit. Quæ Prælatura est maxima in Apuliæ, & Campaniæ partibus, ut refert Thomas Brabantius ejusdem Ordinis Prædicatorum in libro apum. Verum Thomas humilitatem cunctis dignitatibus præferens, ac studio sacrarum litterarum insudans, dictam Prælatutam renuit. Quamquam porro factum hoc narret Langius, ubi res gestas exequi-

tur

tur anni 1263. anno tamen 1243. contigisse certum est.

Prothomæus Lucensis Episcopus Torcellanus libr. 22. Historiæ Ecclesiasticæ capit. 29. *Romam inde vadit Coloniam ad fratrem Albertum, ubi multo tempore fuit: & ibidem existenti oblata fuit Abbatia Montis Casini per Innocentium, gratia Parentum, qui jam erant expulsi de Regno: sed recusavit.* In nonnullis exemplaribus legitur *per Alexandrum*, at error est patentissimus. Alexander enim hujus nominis IV. qui solus illis temporibus sedit; anno duntaxat 1254. electus est Pontifex; quo tempore Thomæ parentes e vivis excefferant: Raynaldus, seu Reginaldus Germanus frater, a Frederico II. Imperatore mortidudum addictus: nihilque in Thomam ultra tentabatur, ut ex Ordine Prædicatorum abduceretur. Nec Coloniam existenti oblata est Abbatia, sed antequam eò pergeret.

Leander Albertus libr. 3. de Viris illustribus, in Vita Alberti Magni, de D. Thoma obiter loquens: *Parisiis, inquit, missus est, unde opera fratrum, & amicorum suorum, qui retrahere illum ab inchoata vita cupiebant, literis Apostolicis in Italiam revocatus est, & Monasterio Montis Casini a Pontifice Magno præfectus est. Sed ille onus hujusmodi detrectans, clam fugit ex Italia, & Coloniam se contulit, ubi factus est Magni Alberti auditor, donec Parisium ille transmissus est. Ita laudati Scriptores,*

res, in facti quod narrant summa concordēs; etsi in nonnullis adjunctis fortasse dissentiant.

Eo nunc posito facto, de quo, post tam disertam, tamque constantem Scriptorum etiam coævorum testificationem, nemo prudens possit ambigere: quid sibi vult inquit, ea D. Thomæ Prædicatoribus recentē adjuncti, in Abbatem Casinensem electio, si Benedictinus, & quidem expresse Professus, re ipsa non erat? Qua audacia, qua fronte, eam Germani Thomæ fratres ab Innocentio Quarto fieri postulaverant; quos latere omnino non poterat, quàm districte, quàm sancte paucis ante annis Innocentius III., & Gregorius IX. vetuissent, ne Monachis præficerentur Abbates extranei, quique expresse hoc ipso in Ordine Professi non essent? Aut si quis viros Castrenses, quales erant Thomæ fratres, ea velit Pontificia decreta penitus ignorasse; aut ita perfrixtæ frontis fuisse dicat, ut quod scirent recentissime vetitum, postularent; quis ita socordem, & inertem dixerit Innocentium, ut quæ certissime noverrat proximorum Decessorum Statuta revellere vellet? Aperta quippe, planaue sunt ea de re Innocentii III. & Gregorii IX. lata paulo ante decreta, quorum sub Innocentio IV. observantia vigeat maxime.

Innocentius III. cap. *Cum ad nostram*, de electione, & electi potestate: *Cum ad nostram notitiam pervenisset, quod, H.... qui se pro Ab-*
bate

bate Lexoviensi gerebat, non fuit ante Monachus quàm electus: Nos attendentes, quod contraregulares traditiones illud fuerit attentatum: cum nullam spem, vel promissionem habens ut Abbas fiat, debeat Monachari; electionem de ipso factam curavimus irritare. Et Gregorius IX. Cap. cum in Magistrum, sub eodem titulo: Cum in Magistrum assumi non debeat, qui formam discipuli non assumpsit, nec sit præficiendus qui subesse non novit; Nos intellecto per te, quod in quibusdam regularibus domibus, jure tibi Diocesano subiectis, sunt quidam in Abbates, non Professi Ordinem Regularem, assumpti: mandamus quatenus, cum tales Abbates esse non debeant, qui per Professionem Monachi, & Regulares Canonici non fuerint, ad amotionem eorum, quos tales inveneris, sublato appellationis impedimento, procedas.

II. Erit fortasse qui dicat, Innocentium IV. ea conditione Thomam Aquinatem Abbatem Casinensibus præfecisse, ut qui professus antea non erat, profiteretur in posterum, dum Abbatiae possessionem adiret; eoque pacto facta teſtaque mansisse Innocentii III. & Gregorii IX. statuta sanctissima. Verum quis non videat, & hoc ipsum fuisse antea ab Innocentio III. & Gregorio IX. apertissime vetitum: ne quis spem vel promissionem habens, ut Abbas fiat, debeat Monachari.... & ne quis præficiatur, qui antea subesse non novit. Immo quod mirere magis, & ad factum quod hic expendimus

dimus propius accedit, illud etiam vetuerat Innocentius, ne quis nondum Professus, ad emittendam Professionem induceretur, ea mente, eoque consilio, ut sic saltem Monachus factus, in Abbatem assumi posset; quamquam is omni prorsus ambitione vacuus, de futura sui ipsius electione nil sciret, & agitata Electorum consilia penitus ignoraret. Ita quippe Innocentius III. Cap. *Officii*, laudato jam titulo *de electione, & electi potestate*, Cardinali cuidam Sedis Apostolicæ Legato respondens: *Nobis litteris tuis intimasti, quod cum Monasterium quoddam positum in medio Nationis perverse, Pastore careret, Monachi de electione Abbatis tractantes, cum non possent sui Ordinis idoneam invenire personam, in quendam Virum Nobilem oculos direxerunt, per quem poterant melius defensari; & Patrem adierunt ipsius, humiliter postulantes, quod filium suum induceret, ut Habitum susciperet Monachalem, nullam Patri de ipsius promotione fiduciam tribuentes: & Pater ad hoc induxit filium providum, & discretum, qui effectus Monachus, fuit in Abbatem electus: cujus electio extitit per Rectorem Messanensem, Apostolicæ Sedis Legatum, qui omnibus prædictis interfuit, confirmata. Cum autem idem sit paratus purgare se, quod nulla fuit ad hoc ambitione inductus: postulas edoceri utrum dictus Legatus electionem confirmare, vel dispensare potuit, vel quod factum est stare possit: & utrum electione cassata, iterum*

rum eligi valeat in Abbatem? Nos autem consultationi tuæ taliter respondemus, quod cum ex his quæ in continenti subsecuta sunt ostendatur, quod talis taliter non possit eligi in Abbatem; maxime pro eo quod antequam esset discipulus, voluit esse Magister, electionem illam irritam esse decrevimus, & inanem. Verum postquam fuerit in Regula competenter instructus, siurgens necessitas, & evidens utilitas ipsius Monasterii postulaverit, purgatione recepta, poterit in Abbatem assumi, ne Monasterium opprimatur incur-sibus malignorum. Ita sapienter omnino Innocentius III. ne videlicet recenter Professi, utpote minus quàm par sit in regula instructi, Monasteriorum regimini præficerentur, omni licet ambitione vacui forent, beneque morati.

Quis itaque Thomam, ne Professum quidem Monachum, celeberrimo Casinensium Monasterio ab Innocentio IV. Abbatem præfectum, sibi fingat animo? Nec satis Germanorum illius Fratrum precibus datum dicat, quod illum ætate admodum juvenili, post annos duntaxat a Professione Monastica circiter octo, Casinensem Abbatem elegerit, constituerit? Immo quis non videat, totum id a prudentissimo Pontifice factum, seu potius tentatum, ut obortæ ex Nobilissimi Adolescentis ad Religiosos Mendicantes accessu, lites contentionesque sopirentur? Sic enim cuncta eo temperamento composita videbantur,

tur, si tamen ille dedisset assensum. Eripiebatur Mendicantibus Thomas, sed dignitate auctus amplissima: dabatur Casinensibus Abbas, sed Sodalis quondam suus, postliminio reversus, & Monachis Monachus, idemque gratissimus: Nec enim repugnabat, quæ minor aliquibus videretur Thomæ ætas, cum nullam creandis Abbatibus ætatem definiverit in Regula Benedictus: Tritemiumque legamus, annos duntaxat natum 24. creatum Abbatem. Inclitæ demum Aquinatum Comitum familiæ suus restituebatur filius, sed qualem illi semper optaverant, semper ambiverant: juxta memoratum piissimi Eremitæ vaticinium, de quo diximus cap. 3. *Tu, & vir tuus cogitabitis eum facere Monachum in Monasterio Montis Casini, in quo B. Benedictus quiescit: habentes spem ad magnos ipsius Monasterii redditus pervenire, per illius filii vestri apicem, & Prælaturam.*

III. Falluntur igitur, & quidem longe maxime, qui Thomæ adolescenti Dominicanum institutum ingresso, fructas a Parentibus, & Cognatis insidias arbitrantur, illatamque vim maximam, ut illum a Religioso statu ad sæculum revocarent. Non est ita profecto, non est ita: sed ut illum a Mendicantium Fratrum instituto, quod ipsis adierat inscientibus, ad Benedictinum, cui illum a prima pueritia addixerant, revocarent, ac postliminio redire compellerent. *Ægre ferentes, inquiunt*

Scri-

Scriptores , *illum Mendicantium Vitam profite-
teri &c.* Hinc observamus , Parentem ejus
Landulphum Comitem , austeri supercilii Vi-
rum , cum illum e Castro Aquæ-pendentis ad
se adductum , domestico carceri addixit , &
Dominicanas , quas ille recens induerat , ve-
stes in frustra concidit , *Monachales induendas ob-
tulisse* : quod laudatus supra Bartholomæus de
Capua Regni Sicilia Protonotarius , testis in
processu Canonizationis auditus , juramento
testatus est . Unde facile intelligimus , id
unum tunc tentasse Parentes ejus , ut illum
ad Monasticum Benedictinorum Ordinem ,
quem illis nescientibus deseruerat , redire com-
pellerent . Quæ altera non levis est , susce-
pti a nobis argumenti probatio , ne dixerim
demonstratio . Qua etenim libertate , quo ve-
jure , *Monachales vestes induendas obtulisset*
Parens , si eas nusquam antea filius induisset ?
Urgebat enim ille dubio-procul , ut resume-
ret Thomas , quod ipsius ingratiis deposue-
rat .

Unum dictis repugnare videretur : quod
Thomam domestico carcere detentum , in-
ducta a Parentibus Meretrice , ad illicita sol-
licitatum legamus : quod illi utique non fe-
cissent , si Thomam Monastico instituto ser-
vatum , redditumque voluissent , non sæculo
destinassent . At si probatos Scriptores con-
sulimus , non hæc adolescenti castissimo Pa-
rentibus instigantibus injuria illata est : qui

vel si filium sæculo destinaſſent, honeſtum ſaltem voluiſſent, ſuiſque natalibus dignum: ſed a Germanis fratribus, Caſtrenſibus Viris, quibus nulla fides pietasque dicitur eſſe, iniqua machinatio ſtruſta fuit. *Frates*, inquit Leander Albertus Lib. 4. de Viris illuſtribus, *maiores animo dolorem conceperunt: veſtes quas ille induerat diſcerpſerunt, quo pudore adductus de ſententia diſcederet. At diſcerptas iterum induit. Nec eo ſcelere contenti, mulierem venuſtam, quæ non nupta diu domum ſuam omnium cupiditati patefecerat, ac ſe palam in meretricia vita collocaverat, ad ipſum in cubiculum deduci jubent.* Ex quo illud etiam obſervare eſt, eam adoleſcenti caſtiſſimo injuriam illatam non eſſe, ſtatim atque domeſtico carceri addiſtus eſt, ſed multis poſt menſibus. (Totis 15. Menſibus in carcere detentus eſt D. Thomas) Tunc enim illic non aderant Raynaldus, & Landulphus Germani fratres, ſed in Thuſcia, ſub Frederici II. Imperatoris ſignis, tanquam obſides militabant. Nec dubitandum, quin attentatum facinus, ut didicit, improbaverit Theodora Comitiſſa Mater: quam eſi in filium, ob novum ſuis ingratiis ſuſceptum inſtitutum, ferocientem Scriptores exhibeant, honeſtiſſimam cæterâ Matronam agnoſcunt, atque commendant.

IV. Verùm & hic moras nobis iniicit Jacobus Echardus, quæritque ſollicite: quid ſi Thomas Profeſſus tunc Monachus erat, dum
ad

ad Prædicatores accessit; si illata primum illi vis est a Parentibus, ut ad Benedictinum institutum unde discesserat, revocaretur, non ut rediret ad sæculum; si hæc illi demum, Germanis agentibus, ab Innocentio IV. collata est Abbatia, ut suis Casinensibus dignitate auctus amplissima restitueretur; quid, inquam, si sic est, soli Thomæ Parentes atque Cognati id attentarunt, nihilque movere tunc Monachi, suasque inclitæ domui operas minime contulere; ut Sodalem quondam suum, ad pristinum institutum revocari, tantumque sydus cœlo suo reddi atque asseri procurarent? Cui id unum reponere juvat: Binas easque gravissimas rationes intercessisse, quominus Casinenses Thomam Sodalem quondam suum, aut sisterent abeuntem, aut postquam abjerat revocarent.

Primò quod Frederico II. Imperatori, ac Siciliae Regi, qui Casinum, omnibus ferme eiectis Monachis, in munitionem converterat, præ cæteris esset invisus; utpote filius Comitæ Aquinatis, quem Cæsar ob susceptas Innocentii partes maxime oderat. Quare & Thomæ, & Casino satius fore arbitrabantur Monachi, si in Gallias obscuris ignotisque tunc Prædicatoribus iunctus, extra Cæsaris ditionem abscederet.

Secundò, quod frequens illa tunc esset Monachorum defectio, ad obortos recens Prædicatorum, & Minorum Ordines; quorum

& vitæ asperitate , & Sacrarum Litterarum studio , & morum Sanctitate rapiebantur universi . Quare quominus piis consiliis Monachorum , ad pauperes Fratres abire volentium , obviam irent Abbates , cæterique Præpositi , Religione tenebantur . Quin etiam ipsi persæpe , pia illorum exempla secuti , ad nova illa Sodalitia sacro zelo accensi se transferebant . Quod de Alberto Stadensi Abbate , de Stephano Abbate Aquitanico , de Francisco Bineto Benedictinorum Turonensium Priore , notissimum est . Ut alios fileam minus mihi ex nomine notos , quos e Benedictina in Dominicanam familiam , primo illo instituti novi Ordinis sæculo , *commigrasse , multisque fulsisse virtutibus* , narrat Umbertus de Romanis , Generalis Prædicatorum Magister ; seu ut aliis placet , Gerardus de Fracheto , in *Vitis Fratrum sui Ordinis Part. 3. Cap 4.* Quid quod integrum Benedictinorum Monasterium S. Francisci Regulam suscepisse scribit Lucas Vvadingus , in *Minorum Annalibus* , ad Annum 1219. Num. 19. *Omnesque illius Monachos , mores & Habitum commutasse , renuntiatisque amplissimis Possessionibus , Franciscanos pauperes evasisse .*

Tertiò quod nihil dubii esse possit , quin Thomas , ut erat tunc ætate iam grandior , & Religiosus , & pius , omnia ritè , & ex iuris formulis egerit , in ea Religiosi status mutatione ; bonamque Abbatis veniam , ac
etiam ,

etiam, si necesse tunc erat, Summi Pontificis facultatem obtinuerit; ut a Benedictinis ad Dominicanos, non secus ac alii tam multi, posset accedere. Quibus ita peractis, quid mirum, si nec eum Casinenses stiterint abeuntem, nec postquam abierat, revocare tentarint; sed id curæ Comitibus Aquinatibus, qui aliis longè ducebantur, & studiis, & affectibus, omnino reliquerint?

CAPUT VI.

Divum Thomam Benedictini instituti Professore, ad Dominicanum Predicatorum Ordinem transiisse, testantur Casinensis Monasterii Tabula.

I. **Q**Ua fuerit Vitæ conditione D. Thomas, quamdiu Casini substitit, quodve illic tenuerit institutum, nullo meliori documento discere liceat, quàm ex clarissimi Monasterii Tabulis, si tamen illæ ad nos usque integræ pervenissent. At quæ hac ipsa ætate, furente in Religiosissimos Monachos Frederico II. Imperatore, & Siciliae Rege, sacro Cœnobio contigit expilatio, perturbatio, ac pene dixerim devastatio fecit, ut pauca ad nos usque monumenta pervenerint; unde lucis aliquid, ad factum quod hic quæritur relegendum, possit emicare. Ecquid aliud ultra sperandum in rebus alta caligine

mersis , & forte non sine industria occultatis? Age tamen , & si quis inde radius emicat , excipiamus .

Richardus a S. Germano Monachus ea ætate Casinensis , cujus Chronici fragmenta laudat sæpe numero Odericus Raynaldus , in Annalibus Ecclesiasticis ad Sæculum decimum tertium , ejectionem Monachorum suorum referens , dum Fredericus II. Imperator Monasterium in munitionem convertit , paulo antequam Thomas Aquinas relicto Casino , Prædicatorum Ordinem adiisse creditur ; illud inter cætera notat maxime : Monachorum aliquos suis sedibus ejectos ac disturbatos Benedictinum cucullum exuisse . *Anno , inquit , 1239. Mense Julii , tertia fit exclusio Monachorum de Monasterio Casinensi , & in ipso Monasterio non nisi octo tantum Monachi , ad celebranda Divina Officia remanserunt , quorum nomina sunt hæc &c..... ejecti autem Cænobitæ , alii ad Monasterium Vallis Lucis se receperunt , alii apud Consanguineos , alii Habitum reliquerunt : Non utique , facti Apostatæ ; (absit a Viris Religiosissimis tantum nefas , quod nec si forte fuisset , Richardus a S. Germano in sui Ordinis dedecus prodidisset ;) sed ad alios Religiosos Ordines convolantes .*

Quidni quæso de D. Thoma Aquinate , tacito nomine locutum illic Richardum existimemus , quem præ cæteris Casino exclusum oportuit , dum ea Monachorum ejectio ex

Fre-

Frederici Imperatoris jussu facta est, tanquam filium Comitis Aquinatis, quem Cæsar maxime oderat, quod contra ipsum Pontificis partes secutus fuisset?

II. Sed sunt hæc, inquis, meræ conjecturæ ad arbitrium fictæ. Sint ita forte, si per se se absolute spectentur: verum si cum cæteris ejusdem Monasterii documentis, quæ ad nos usque integra pervenere, mutuo conferantur, in rem omnino certam abit, quæ de prima facie mera creditur conjectura. Extat enimverò etiamnum hodie, Casini optimæ notæ documentum anni circiter 1380. unde Thomam a Ricardo subindicatum colligamus. Quippe quod Virum Sanctum ex Benedictino instituto ad Dominicanum transisse (quod ad illa circiter tempora factum oportuit) discretissime notat. Hujus nobis fidem locupletissimam facit D. Joannes Mabillonius, antiquæ memoriæ diligentissimus investigator, cui tantum debet Litteraria Respublica, quantum vix alteri: In Musæo Italico, quod Anno 1687. Publici juris fecit, Part. 1. Pag. 123. ubi de Veteri Martyrologio Casinensi, a se dum Casini versaretur, veteresque chartas excuteret, inspecto ac lecto, sic habet: *Ex Martyrologio veteri discimus, Thomam Aquinatem Casini Monachum fuisse, antequam ad Dominicanorum Religionem convolaret. Ita enim de eo Nonis Martii, secunda quidem manu, sed ante Annos 300. adscriptum legitur:*

NONIS MARTII, APUD FOSSAM-NOVAM, NATALIS S. THOMÆ CONFESSORIS VIRI ERUDITISSIMI: QUI ORIUNDUS DE AQUINO, PRIMO CASINENSIS MONACHUS FACTUS, POSTMODUM IN ORDINE B. DOMINICI PRÆDICATOR EFFECTUS, SUA MULTIPLICI, ET FRUCTUOSA DOCTRINA, ILLUMINAVIT VALDE ECCLESIAM SANCTAM DEI.

Quis contra mutire, quis hiscere audeat? Mabillonium enim, quo Candidiorem animam Sol non vidit, malæ fidei postulare, quasi ad suorum gratiam, Martyrologium citando vitiarit, nemo vel plumbei cordis, vel ferrei oris attentarit: eundem supinitatis, & imperitiæ arguere, quod Codici manuscripto veram temporis notam præfigere nesciverit; ne ipsa quidem audaciâ audacior Aristarchus aggrediatur; turpemque adeo notam affinxerit summo Viro, qui dignoscendorum manuscriptorum Codicum regulas cæteros docuit; in omnibus uti magnus, ita ea in arte longe maximus.

III. Reponet forte nonnemo: data Mabillonio integra fide, servatoque qui tanto debetur capiti, honore summo: Eam Casinensis Martyrologii pericopen, quæ *S. Thomam Casinensem Monachum primo factum, postmodum in Ordine B. Dominici Prædicatorem effectum* ait, secunda manu, fatente Mabillonio scriptam esse; atque adeo minus integram fidem facere.

Lepide vero! Ecquî quæso prima Martyrologii

rologii manus id de D. Thoma scribere po-
 tuisset , quæ Thoma ipso , tribus circi-
 ter sæculis prior est , atque antiquior ? Deci-
 mi enim sæculi dicitur esse Martyrologii hu-
 jus autographum . Nobis tamen satis super-
 que est , quod trecentorum , & eo amplius
 Annorum fuerit , iudice Mabillonio , secunda
 illa manus , dum Codicem Casini degens re-
 cognovit . Quod cum egerit ille Anno 1685.
 reliquum demum fit , trecentorum , & qua-
 draginta nunc Annorum esse , & eo amplius,
 pericopen illam , de D. Thoma Monacho Ca-
 sinensi , ad Prædicatorum Ordinem transla-
 to , & ad Annum supra 1380. esse referen-
 dam . Quæ profecto ætas satis Scriptori con-
 ciliat auctoritatis , ut in facto de quo nunc
 quæritur , fidem integram faciat : Cum eo in
 loco scripserit ille , ubi ex Publicis Tabulis
 rescire facile potuit , quæ fuerit Thomæ for-
 tuna , Casini dum degeret adolescens . Immo
 si eo in publicis precum Officiis Martyrologio
 utebatur Monasterium Casinense , quo ex tem-
 pore a Joanne XXII. Coelitibus adscriptus est
 D. Thomas , nil dubitandum , quin publicas
 ille Monasterii Tabulas consuluerit , ut eam
 de S. Thoma Confessore periodum adderet ,
 non tam privata auctoritate quàm publica :
 eaque tunc , non illius duntaxat , sed totius
 Florentissimi Cœnobii sententia fuerit , &
 veluti a Majoribus accepta traditio ; Tho-
 mam Monachum , Casino relicto , Prædica-
 to-

torum Ordinem adiisse. Sed nolo ea de re, de qua nihil Mabillonius monuit, fidentius ariolari; ne maiorem quàm par sit, auctoritatem manuscripto conciliem.

IV. Privatorum Casinensis Ordinis Scriptorum suffragia, in argumenti probationem, advocare hoc loco nolim, qui Thomam Benedictini Ordinis Professore, ad Prædicatorum Ordinem convolasse scripserunt, ac propugnarunt: quod ea non fuerint antiquitate temporis, & vetustate sententiæ, quæ sola possit auctoritatis pondus scriptis conciliare, fidemque integram Lectoribus facere: nec affectu vacui scripserint, sed ut novum sydus cœlo suo assererent, opesque domesticas, tametsi non erat opus, novo thesauro addito, in majus augerent. Illud tamen ad eruditionem non omiserim admonere, eam olim D. Constantino Abbati Cajetano, quem Dominicani nonnulli *Venerabilem antiquitatis scrutatorem appellant*, certam atque constantem stetisse sententiam. Quippe qui Libro de Religiosa S. Ignatii apud Benedictinos institutione, in Epistola nuncupatoria ad Patres Societatis directâ, postquam multa retulit, quæ plerique Religiosi Ordines ex Benedictino instituto mutuati sunt, ita subjicit: *Omitto nunc cæremonias, ritusque Benedictinos, quos sacer hic Ordo Prædicatorum mei amantissimus quotidie frequentare non cessat. Præterquamquod Angelicum illud Ecclesiæ lumen Thomas Aquin-*

Aquinas, *Doctores Benedictinis non abs re adscribendus venit*. Quod ille non eo sensu accipi voluit, quod primam a Benedictinis puer Thomas institutionem, & educationem acceperit; sed quod natu grandior, jamque literis auctus, apud illos Monachus fuerit. Unde Thomam tum illic, tum alibi sæpe *Doctorem Benedictinum appellat*: quod ob unam primæ ætatis institutionem a Benedictinis acceptam, inepte dixisset. Verum dum suis eo in opere nimium tribuit Constantinus, omniaque ad suos Benedictinos, quo jure, quave injuria trahere nititur, ferulam meruit, amarasque ipse historias audire compulsus est.

Sed & D. Angelus de Nuce, cujus sunt Notæ eruditissimæ ad Chronicon Casinense, Archiepiscopus Rossanensis, Thomam Aquinatem, Religiosa Professione Monachum, e Benedictinis Casinensibus ad Dominicanos transiisse, in Academica Collatione Romæ defendit, in Aula Augustissimæ Christinæ Svecorum Reginae, quò eruditorum omnium natio convenire consueverat. Quod cum monstri pene instar ab adstantibus exceptum esset, eorumque supercilia, mentesque admiratione suspendisset; is ad redimendam dictorum fidem, dissertationem, scripto consignavit, cui titulum dedit: *D. Thomam Monachum fuisse Benedictinum ostenditur*: Cujus exemplum ante annos triginta Romæ cum essem, ab

ab Eminentissimo Cardinali de Noris mecum humanissime communicatum & vidi, & legi.

Quod hic ego non ea mente, eoque consilio commemoro, ut quod hic probandum assumpsi, Archiepiscopi Rossanensis suffragio atque auctoritate communiam. Cum nec illud ignorem, recenti Dissertatori, quantumvis illustri, atque diserto, tantum non esse auctoritatis & gratiæ, ut in priscae memoriæ facti Historico asserendo, comprobandoque, fidem apud æquos æstimatores inveniat; quæ sola antiquis debetur, atque Synchronis: sed ut omnes intelligant, nulli patere calumniæ posse sententiam illam, quam vir summus, in orbis theatro, & coram delibato Litteratorum omnium flore, nemine reprehendente, atque notante, voce primum, tum scripto defendit. Gravius erit quod sequitur modò, Scriptoris D. Thomæ Synchroni, omni-que partium affectu soluti testimonium.

CAPUT VII.

Idem Sacchetti Malaspina, Scriptoris D. Thomæ coevi testimonio confirmatur. Adduntur ad cumulum nonnulla Monachatus indicia.

I. **Q**ui sese ultimo loco testis offert, Benedictini Monachatus Doctoris Angelici, adeo non est in ferendo testimonio diminutus, ut abundat potius, abeatque in extremum nulla ratione ferendum. Is est Sacchetus Malaspina, Patritius Florentinus D. Thomæ Synchronus, qui paucis post ejus obitum annis, Auætuarium attexit Historiæ Ricordani Malaspina Patruï sui, incipiens ab anno 1282. qui Patruï postremus fuisse creditur. Illi enim usque adeo persuasum erat, Thomam Aquinatem Monasticum Benedictinorum institutum initio professum esse, ac tum ad Prædicatores convolasse; ut cum Florentiæ degens, ex publica fama inaudivisset, Thomam Aquinatem summum illum Theologorum apicem, sub vitæ finem ad Cisterciense Fossæ-novæ Monasterium divertisse, illicque inter Monachorum brachia extremum clausisse diem; externa illa rerum specie delusus existimaverit, ad pristinum institutum morti proximum rediisse, resumptoque cucullo Monachum obiisse. Nempe cum fama,
ut

ut loquitur Plinius, summam rerum, non rationem, & ordinem narret, non observavit Sacchettus, Thomam Lugdunum Galliarum, ad Concilium Generale, jussu Gregorii X. iter agentem, ad Fossam-novam, hospitii duntaxat causa divertisse; ibique morbo pressum per dies aliquot jacentem substituisse, donec vehementius afflictatus inter Monachorum hospitem brachia, animam Deo redderet. Quare suo nimium genio indulgens, ut erat aliunde in Dominicanos, & Franciscanos minus æquus, Doctorem Angelicum, Monachorum extrema illa vitæ periodo diverforem, iteratò Monachum fecit; & quidem, quod rideas magis, conscientia stimulis agitatum, quod Monasticum quondam institutum, ad Prædicatores convolans, deseruisset. Audi Sacchetum Malaspina, in Prædicatores uti & in Franciscanos pari fidentia declamantem, ac de nova illa, quam libere commentus est, D. Thomæ Metamorphosi, patrio idiomate pronunciantem cap. 223. Auctuarii, ad annum 1286. ubi Caroli Primi Andegavensis Siciliae Regis res gestas exequitur.

Dal detto Carlo rimase Carlo Secondo, Principe di Salerno, ed ebbe più figliuoli dalla sua Donna, figliuola ereda del Rè d' Ungaria. Il primo suo figliuolo fu Carlo Martello, che poi fu Rè d' Ungaria: il secondo fu Lodovico che si fece Frate della povera vita, e mai entrò, avvegnachè l'abbiano appropriato a loro: siccome i Frati

i Frati Predicatori Tommaso d'Aquino, il quale inanzi che fosse Frate Predicatore, fu Monaco; e quando venne a morte, che infermò in Cammino, rimordendolo la coscienza, si fece portare alla Badia, donde era prima stato Monaco, e Monaco morì: e i Monaci hanno il corpo suo.

Quod latine sic reddas.

Carolo prædicto superstes fuit Carolus Secundus, Salerni Princeps. Is ex Hungariæ Regis filia, & hærede, quam uxorem habuit, complures sustulit filios: quorum primus fuit Carolus Martellus, postea Rex Hungariæ: alter Ludovicus, qui Fratrum pauperum, seu Minorum instituto se devovit: eorum tamen claustra nunquam ingressus est, quamvis illum iidem sibi vindicent: quemadmodum & Prædicatores Thomam Aquinatem, qui antequam ad Prædicatores transiret Monachus fuerat, & ad extremum, cum in itinere morbo premeretur, religione tactus in Cœnobium, ubi prius Monachus extiterat, portari se voluit, ibique Monachus mortuus est. Ejusque corpus obtinent Monachi. Hæc ille: Monasterium Fossæ-novæ, ad quod morti proximus asportatus est D. Thomas, Cœnobium vocans, ubi prius Monachus extiterat: hoc est, Cœnobium illius Ordinis, & instituti, ubi prius Casini Monachus fuerat. Cistercienses enim, quorum erat Fossæ-novæ Cœnobium, Benedictini censebantur, quòd Reformationis titulo, a B. Roberto Molismensi
Ab-

Abbate Benedictino anno 1098. instituti essent, & D. Benedicti Regulam profiterentur.

Non extat quidem disertissimum illud Sacchetti fragmentum in exemplaribus cufis, quæ Florentiæ primum anno 1568. prodire: a quibus prudentum editionis Curatorum studio, uti & alia nonnulla, Carmelitanis minus æqua, expuncta sunt. Extat nihilominus in pervetusto Codice manuscripto, olim apud Petrum Junium Ugolini filium, Patrium Florentinum asservato, ex quo caput integrum 223. anno 1596. transcriptum est, & publici Tabellionis fide recognitum; quod penes se custodiri testatur Illustrissimus Præsul Angelus de Nuce Archiepiscopus Rossanensis, in Opusculo ea de re adornato: adeo ut suppositionis argui omnino non possit.

II. Porro non est hic animus Sacchetti supinam aberrationem, de resumpto ab D. Thomas morti proximo, ex conscientiæ stimulo, Monachali cucullo refellere, falsique convincere. Adeo enim insulsa, ineptaque est, ut nulla magis. Quis etenim sibi fingat animo, Virum sanctissimum, apicemque Theologorum, cum primum a Benedictinis ad Prædicatores accederet, non omnia rite fecisse, atque ex juris formulis; nec conscientiæ tunc suæ, obtento si necesse foret indulto Pontificio, consuluisse: ut continuis per annos supra triginta, ob mutatum religiosæ vitæ institu-

stitutum, stimulis fuerit agitatus, quos non nisi morti proximus exemisset? Aut quis putet, Monachos Fossæ-novæ, si illorum demum cucullum Thomas morti proximus induisset, Monachusque denuo factus, inter Monachos obiisset, non illud demum ad causæ defensionem adducturos fuisse, dum illis coram Urbano V. de restituendo Doctoris Angelici corpore, lis a Dominicanis intenta est? Quæ enim meliori via, sacrum corpus sibi jure debitum ostendissent, quàm si palam fecissent, Virum Dei, resumpto demum cucullo, Monachum apud Monachos obiisse? Ad populum itaque phaleras illas.

Verùm quod mei instituti est, & officii, id ex hac ipsa Sacchetti supina aberratione unice colligo: Rem fuisse tunc temporis compertissimam, certoque constantem, Thomam primùm Monasticum institutum Professum esse, antequam ad Dominicanos accederet: cum vel ex hoc uno fingendæ fabellæ occasionem Sacchettus arripere potuerit. Quomodo enim Scriptor cæterâ non indiligens, Doctorem Angelicum, ob relictum olim Monasticum institutum, conscientiæ stimulis agitatum commentus esset, si Monasticum institutum nunquam deferuisset? aut quomodo deferuisset, si nunquam re ipsa Professus esset?

III. Erit fortasse qui dicat, Sacchettum utrumque pari libertate fingere potuisse: & Thomam initio Monachum fuisse, & tum

tandem in extrema vitæ periodo ad Monachos
 rediisse. Verùm id non dicet, nisi qui Sac-
 chettum mortalium imprudentissimum simul,
 & impudentissimum finxerit; qualem profe-
 cto se ipse scribendo non præbet, quam-
 quam obortis tunc Religiosis Ordinibus minus
 æquus extiterit. Ut enim Thomam, quem fa-
 ctum Monachum certo noverat, ad pristinum
 tandem institutum rediisse crederet, scribe-
 retque; extrema, ut dixi, quadam rerum
 specie deludi potuit; quod scilicet illum mor-
 ti proximum ad Monachos accessisse, atque
 in illorum sinu obiisse inaudivisset; nec sa-
 tis tunc distincte noscet, id ne casu tantum,
 & recipiendi hospitii necessitate, factum es-
 set; quod nullum in vicinia Dominicani Or-
 dinis Coenobium esset: ac de Viro nondum
 solenni Ecclesiæ judicio cœlitibus adscripto,
 tunc temporis scribens, aliquid humani de il-
 lo suspicari facile potuit, unde conscientia
 stimulis ageretur. Verùm Thomam factum
 Monachum, nisi re ipsa sic esset, aut ita pu-
 blica fama ferretur, non nisi imprudentissime,
 impudentissimeque fingere potuit; cum nulla
 eum, ut id fingeret, externa rerum species de-
 lusisset: sed de industria, & data opera, fabu-
 lam ad struendam calumniam venditasset. Quod
 de viro honesto, & Scriptore non ignobili,
 qualis profecto Sacchettus erat, nemo facile si-
 bi persuadeat. Stat ergo fide integra Sacchetti,
 quod primam partem attinet, testimonium:
 quod

quod partem spectat alteram, non tamen nutet modo, sed ad fabulas totum Æsopum olentes debeat amandari.

IV. Cætera quid persequar ab externis indiciis petita momenta, quæ licet se sola nil probent, iis tamen quæ probata sunt adjuncta, atque intexta, accessionem juris aliquam faciunt: Virisque nares non prorsus obæsas habentibus, vestigia veluti patefaciunt, ut latentem veritatem e longinquo subodorentur, atque persentiant. Et quidem ego iis me maxime externis indiciis excitatum olim profiteor, ut Benedictinum D. Thomæ Monachatum, de industria forte a nonnullis occultatum inquirerem, veteresque chartas volvendo retingerem.

Movit me primum, quòd Parisiis olim, in majori Conventu D. Jacobi, ubi maximam vitæ partem D. Thomas exegit, a plerisque Magistris, & antiqui moris Viris acceperim, ex prisca Majorum traditione haberi, communiterque teneri, Doctorem Angelicum, sub alba Dominicanorum veste, Benedictinum Schema, seu Scapulare nigrum gestare solitum fuisse. Quod idem a Viro doctissimo, eodemque eximiæ probitatis Magistro Julio Mercoro, apud Mediolanum Fidei Quæsitore, accepisse profitetur laudatus hic sæpe Vir summus Angelus de Nuce, Archiepiscopus Rossanensis. Cumque id a Doctore Angelico factum, ex pietate cultuque in Divum Bene-

dictum, interpretarentur universi; cogitare
 tum primum coepi, unde hæc Doctore Sanctissimo, satis jam Dominicanis lanis onu-
 flo, enata pietas esset: numve ad gestatæ
 olim Benedictinæ vestis, factæque apud Ca-
 sinenses Religiosæ Professionis memoriam,
 commodius referretur. Ut qua pietate, ser-
 vandam illi Dominici Ordinis vestem con-
 cesserat Innocentius IV. si Monachis Casi-
 nensibus Abbas præesse vellet: (ut scribit
 Thomas Cantipratanus Libr. 1. de Apibus.
 Cap. 20.) pari quoque Religione Vir Sanctus,
 Dominicanis suis adhærens atque convivens,
 Benedictinam, quam olim Casini induerat,
 vestem retineret, subtusque deferret.

Illud me quoque non mediocriter movit,
 quod plenissimam rerum Benedictinarum co-
 gnitionem in Doctore Angelico deprehende-
 rim: singularem in Benedictinis ritibus, re-
 gulis, institutis, moribus explicandis dili-
 gentiam, qualem ne in explicandis quidem
 Dominicanis invenias: Flagrantissimum de-
 nique studium, quo Benedictina quæque, cæ-
 teris ferme neglectis, non nata modo, sed
 & quæsitæ de industria occasione, ita nervo-
 se, acriterque defendit, ut orare pro Domo
 sua Cicero videatur; ac si forte Dominica-
 na pertractat, a Benedictinis exempla pe-
 tit, probationes, & argumenta. Quæ sane
 disputandi ratio, Theologum mihi sapere vi-
 debatur, rerum Benedictinarum usu peritum,

ac multa experientia doctum; quas non tam differat ut alienas, quam curet uti domesticas. Num ea me persuasio atque existimatio fefellerit, quæ subinde quæfivi, atque inveni Monasticæ Professionis apud Casinenses emissæ, momenta, probationes, testimonia palam faciunt.

CAPUT VIII.

Una quæ superest in oppositum difficultas eliditur, ex Scriptorum Dominicanorum silentio, petita, Breviarii Romani auctoritas eliditur, explicatur.

I. **P**Robato nunc multisque momentis afferto Doctoris Angelici Monachatu, antequam Prædicatorum Ordini nomen daret; dilutisque inter probandum, quæ identidem occurrerunt, peculiaribus objectionibus; una superest, quæ totam controversiam involvit, difficultas superanda. Quænam illa? Dicam libere: Altum veterum Dominicanorum Scriptorum, de D. Thomæ Monachatu silentium. Quanquam enim nonnulla illi de Thoma puero, & adolescente scriptitarint, quæ oblique quidem, & cum aliis collata documentis, Monachatum invictè probent, eundemque ex legitima consecutione colligendum intelligenti Lectori relinquunt: nuspiam tamen Thomam Aquina-

tem ætate prima Monachum aperte dixerunt, aut illum a Monachis Casinensibus ad Dominicanos transitum fecisse, verbis conceptissimis retulerunt. Quæ res, ut ingenue fatear, memet non semel in admirationem adduxit.

Quid inde tamen, si res penitus perpendatur, ad facti aliunde probati atque convicti veritatem labefactandam? Cum nihil in Historica concertatione roboris habeat abnuntivum argumentum, ex quorundam Scriptorum silentio petatum, ubi semel factum de quo quæritur, affirmanti momento assertum, probatumque est? Uti plane in iudicio forensi, plus valet unius testimonium, in assertionem positum, quam vel milleni testes, qui nihil affirmant. Qui ergo de D. Thomæ Monachatu siluere præsci Scriptores Dominicani, non idcirco negarunt, aut commentitium esse suo illo silentio docuerunt: sed ut silerent, certis, ut credere par est, rationibus ducti sunt; quæ uti erant illorum temporum propriæ, ita a nobis vix retegí possunt. Dicam tamen quid verisimilius in eo silentio suspicati sint aliqui, quid suspicer ego.

II. Fuere nonnulli, qui præscos Dominicani Ordinis Scriptores, de D. Thomæ Monachatu siluisse suspicati sint, ne quam tanto Viro inconstantis animi labem affricare viderentur, si primum Religiosæ Vitæ institutum immutasse, & a Benedictinis ad Dominicanos transisse divulgarent: eo vel maxime,

xime, quod ille ipse disertissime doceat 2. 2. quæst. 189. art. 8. *Laudabile non esse transire de Religione ad Religionem: tum quia ex hoc plerumque scandalizantur illi qui relinquuntur, tum etiam quia facilius proficit aliquis in Religione quam consuevit, cæteris paribus. Unde in Collationibus Patrum Abbas Nesteros dicit, unicuique utile esse, ut secundum propositum quod elegit, summo studio ac diligentia ad operis arrepti perfectionem pervenire festinet, & nequaquam a sua, quam elegit semel, Professione discedat. Quod suum ipse documentum non videtur observasse Doctor Angelicus, dum a prima quam elegerat Monastica Professione discessit, & ad Dominicanos convolavit,*

Verum falsa prorsus est illa, vanaque suspicio. Nec enim speciosa hujusmodi ratio Dominicanis Scriptoribus, aliisque tam multis impedimento fuit, quominus mutatum a Sanctissimo Parente suo Dominico, & a Divo Antonio Patavino, Religiosæ Vitæ institutum, aperte, distincteque referrent: nec veriti profecto sunt, ne Sanctissimis Viris inconstantis animi notam inurerent, si Canonicos primùm *Regulares*, ut vocant, tum pauperes Mendicantes extitisse publice testarentur: cum probe intelligerent, mutationem in melius factam, inconstantis non esse hominis, sed prudentis, & Religiosi. Nec semper laude caret, ut fingitur, ea Religiosi status immutatio, transitusque ex uno ad alte-

rum instituto , ipso quoque iudice Doctore Angelico ; sed magna quandoque in laude ponitur , altiorisque virtutis est argumentum . Non enim loco jam appellato generatim & universe docet , *non esse laudabile transire de Religione ad Religionem* ; sed restrictè duntaxat ; nempe *nisi propter magnam utilitatem , vel necessitatem* transitus fiat ; quæ nonnullis quandoque contingunt . Quin etiam e vestigio subiungit : *Potest tamen aliquis laudabiliter de una Religione transire ad aliam , triplici ex causa ; Primò quidem zelo perfectioris Religionis secundò propter declinationem Religionis a debita perfectione tertio propter infirmitatem vel debilitatem* . Hanc itaque affectati silentii rationem , in Dominicanis Scriptoribus , a nonnullis excogitatam , nec agnosco ego , nec probabo . Tantumque abest ut suum ipse documentum violaverit Doctor Angelicus , dum relictis Benedictinis , ad Dominicanos accessit , ut potius religiosè servarit .

III. Quandoquidem autem meris hac in re suspicionibus datur locus , tantique silentii ratio divinanda potius relinquitur , quàm probanda ; suspicor ego fortasse non imprudenter , de D. Thomæ Monachatu siluisse priscos illos Dominicani Ordinis Scriptores , pro sua ut par erat , in Monasticum institutum veneratione , observantia , pietate . Cum enim transitum illum ex una ad alteram Religionem , tunc tantum laudabilem doceat Do-
ctor

Et or Angelicus, (ubi ex infirmitate vel debilitate non fit) dum *ab imperfectiori Religione ad perfectiorem acceditur*, aut certe dum *a debita perfectione Religio quæ relinquitur declinavit*, dum nimirum in ea Religiosi incipiunt *licentius vivere*: quid aliud amabo fuisset, palam aperteque vulgare, D. Thomam a Benedictinis ad Dominicanos laudabiliter transiisse; quàm Benedictinum institutum Dominicano imperfectius dictitare; ejusdemque a debita perfectione defectionem, inductamque vivendi licentiam propalare? quod ut erat invidiæ plenum, minusque in Dominicanorum ore ad modestiam compositum; nec nisi ægris auribus fuisset exceptum; maluerunt religiosi Scriptores, ac minime mali, eam D. Thomæ transitionem præterire; prudentique silentio suam in spectatissimos Monachos venerationem, cultumque testari. Ne tamen prudens illud, religiosumque silentium veritati fraudi esset, nonnulla identidem de Thoma puero, & adolescente retulerunt, quæ si a perspicaci diligentique Lectore recte pensentur, & cum aliis illius ævi documentis debite conferantur; Thomam a prima ætate Monachum factum, ad Dominicanos subinde convolasse, plus fatis evincunt.

IV. Pari moderatione Dominicanos usos video, in enarranda extrema ægritudine, qua sublatus est D. Thomas. Nempe quod in acerbo illo casu, gravius fuit, quod molestius,

stius, quod iniquius, silentio prætermisere :
ne qua forte veneni Doctore sanctissimo pro-
pinati oneraretur invidiâ Siciliae Rex, qui
summo præ cæteris cultu verendus erat. Non
defuere siquidem extra Prædicatorum Ordi-
nem Viri summi, qui veneno sublatum Do-
ctorem Angelicum scripserint, hujusque cri-
minis Carolum Primum Siciliae Regem infi-
mularint. *Cum Carolus Viri Sancti, quem Re-
gni sui rerum instructissimum esse sciebat, gra-
vem auctoritatem vereretur; ne in Lugdunensi
Concilio durum aliquod negotium sibi facesseret;
nefandissimum hunc suis rebus consulendi modum
(veneni scilicet potionem) aggressum illum
existimarunt: Uti legere est in ejus Vita ex
pluribus Scriptoribus collecta, quæ Romanæ
illius Operum editioni præfixa est anno 1570.
Hoc idem paulo aliter retulit Joannes Villa-
nius Florentinus Lib. 9. Historiarum, quas
vertente sæculo decimo quarto Italice scripsit,
cap. 218. ubi decretam refert ætate sua Do-
ctoris Sanctissimi apotheosim. Hoc anno 1323.
sub finem Mensis Julii, Avenione a Joanne Vi-
gesimo secundo, ipsique adhærentibus Cardinali-
bus, fastis adscriptus est Frater Thomas de Aquino
Ordinis S. Dominici, in sacra Theologia &
Philosophia Magister, Vir omni doctrinæ genere
Excellentissimus; qui post D. Augustinum Scri-
pturam Sacram cæteris omnibus sublimius ex-
posuit. Vixit ille temporibus Caroli I. Siciliae
Regis. Cumque ad aulam Pontificiam, Conci-
lium-*

liumque Lugduni celebrandum pergeret, dicti Regis Medicus eum veneno Salgamis saccharo conditis admixto, ut dicitur, enecavit; rem Carolo Regi gratissimam facturum: propterea quod Thomas ex Comitibus Aquinatibus, qui in ipsum rebellaverant, sanguinem duceret; metusque esset, ne ob eximia eruditionis, & virtutum merita, Cardinalis crearetur. Quare summo Ecclesiæ Catholicæ damno perpetratum est facinus. Obiit ille in Abbatia Fossæ-novæ, dum illuc iter agens divertisset. Verum & hæc omnia, ut erant invidiæ plena, alto silentio prætermittenda judicarunt, prisca illi Dominici Ordinis Scriptores; nec nisi de acutis dixere stomachi doloribus, quibus in extrema illa vitæ periodo agitatus est Vir Angelicus; de frequenti ac pene continua vomitione. de nausea, cibique cujusque fastidio: datique in cibo veneni effectus esse siluerunt. Ut hinc noverint universi, quanta Viris illis minime malis cura fuerit, ea omnia silentio involvendi, quæ alienam quoquo pacto invidiam concitare posse viderentur. Idque forte in causa fuisse, cur de D. Thomæ Monachatu Benedictino siluerint; aut certe de illo non nisi per ambages, & in ænigmate locuti sint; ne Casinenses offenderentur, quos Doctor Angelicus, ut ad Dominicanos accederet, reliquisset.

*Nihil est tamen ad præsens, cur & nos silentium de hoc ipso Monachatu teneamus,
& ab*

& ab ea ventilanda controversia temperemus; in qua nullus jam est, aut esse potest invidia locus. Cum enim D. Thomam Aquinatem, Monachum antea Benedictinum, quàm Dominicanum tandem agnoverint Benedictini Ordinis Professores, eruditione, & auctoritate præcipui, de quibus diximus Cap. 6. eundemque, Benedictino instituto relicto, ad Dominicanum transiisse, & voce, & scripto defenderint: citra invidiam id a nobis probari, omnique asseveratione confirmari patientur, quod ipsimet ante nos & scripserunt, & propugnarunt.

V. Sed nec erit in tota Republica Litteraria Censor usque adeo morosus, & Cavillator, qui nobis vitio vertat, nimixque audaciæ tribuat, quod primam Doctoris Angelici ætatem, peracta initio studia, novumque susceptum Religiosæ Vitæ Institutum, longe aliter narraverimus, quàm ejus in Breviario Romano descripta ferat Historia. Ecquis enim nesciat, narratas in eo statarum precum Codice, Divorum Historias, ab Ecclesia duntaxat probari, quod nihil Fidei, Religioni, pietati contrarium referant, nihil sacris morum Regulis adversum, nihil absconum complectantur: non quod certa, constanti, atque indubitata auctoritate valeant, in factis Divorum quibuslibet percensendis? Immo licere per Ecclesiam eruditis Viris, semperque licuisse, nonnulla Divorum gesta, in Romano

no

no licet Breviario enarrata , ad crisim exigere , ad severioris Criticæ leges expendere , ac etiam aperte negare , falsique convincere ? Quod Viri summe pii , ac Religiosi , Ecclesia indulgente , ac permittente , & fecere olim , & faciunt etiamnum hodie : qui contra disertam Sacerdotalis Breviarii testificationem , Jacobi Majoris (exempli causa) in Hispanias Apostolatam , fundatamque illic ab eo Christianam Religionem , ac Templam etiam erecta , Cardinali Baronio prælucente , inficiantur apertissime . D. Bartholomæi sacras Reliquias , Benevento ab Othone Tertio Imperatore Romam translatas , Cardinali Ursino vade , ac præstite , diffitentur . Petrum Apostolorum Principem annos viginti quinque in Romana sedisse Cathedra , ejusdemque ferrea Vincula , quibus Jerosolymis primum , tum Romæ constrictus fuerat , sub Theodosio juniore , & Eudoxia simul collata , in unum derepente coaluisse , constantissime negant . Lucam Evangelii scriptorem Picturæ Artem calluisse , Sacrosque Christi Servatoris , Matrisque Virginis vultus , penicillo reddidisse , omnino negant . Magdalenam peccatricem , Marthæ , & Lazari sororem nequaquam agnoscunt , sed alteram longe diversam pudicam semper , & castam . Sacræ hujus Familiæ in Provinciam appulsum ; Dionysii Arcopagitæ , in Gallias missionem , Episcopatum Parisiis gestum , editosque ab illo

lo Libros de Coelesti, & Ecclesiastica Hierarchia, de Divinis Nominibus, & de Mystica Theologia, in fabulis habent. Marcellini Romani Pontificis idololatriam, celebratamque ea occasione Sinuessanam Synodum, Tempa Sæculo secundo, ac etiam primo Divis erecta, aperte rejiciunt. Baptizatum Romæ a Sylvestro Romano Pontifice Constantinum Imperatorem, ac lepra mundatum; Scriptum ab Athanasio Fidei Symbolum; sepultam in Monte Syna ab Angelis Catharinam Virginem Alexandrinam; eandemque cum Philosophis publica disputatione coram Maximino congressam; Clementem Romanum Pontificem trans Mare Ponticum ad Urbem Chersonæ, in exilium actum; ejusdemque sepulturam Maris recessus prodigio detectam, ac celebratam; Eustachium adversæ fortunæ casibus agitatum; prodigiale undecim milium Ursulæ Sodalium Virginum agmen; aliaque id genus longe multa, quorum illadem texere facile fuerit, Breviarii Romani auctoritate posthabita, fictas arte fabulas dicunt; eoque titulo Scriptis eruditissimis ex formula probatis, summoque plauso exceptis, nonnullis etiam Romæ cufis, & publicatis refellunt data opera, oppugnant, falsi convincunt.

Hæc si summis licuere Viris, licentque etiamnum hodie, quin idcirco nimia peccare audacia censeantur; quis mihi jure suc-

cen-

cenſeat, quod Breviarii Romani auctoritate poſthabita, facta nonnulla minoris longe pretii, ac momenti, quæque Fidem, Religio- nem, ac Mores nulla prorsus ratione contin- gunt, ad ſeverioris Criticæ leges exegerim; ut Thomam Aquinatem antea Benedictinum, quàm Dominicanum oſtenderem? Ne & illo Benedictina Religio, cæterarum omnium Caput, & Princeps careat ornamento, quòd illuſtrare, & exornare poſſet univerſas.

F I N I S.

214

INDEX⁸¹ RERUM NOTABILIVM.

A

- A**bbates extranei Benedictinis Monachis non præficiendi. Pagina 44
- A**bbatibus creandis ætas nulla definita, in regula D. Benedicti. 48
- A**bbates permulti ad Mendicantium Ordines initio convolarunt. 52
- A**lbertus Magnus Parisiis in publica platea non docuit, quæ nomen ejus ad hanc usque diem tenuerit. 40
- A**lexander (Natalis) refellitur, ac secum pugnans ostenditur. 22
- A**ngelus de Nuce Archiepiscopus Rossanensis, Monachatus D. Thomæ defensor, ac propugnator. 59
- D. Antoninus** laudatur. 17
- Idem emendatur, & impugnatur: 37
- D. Antonius** Patavinus antea Canonicus Regularis, quàm Minorita. 71
- D. Athanasius** num Symbolum scripserit dubium est. 78

B

- B**aronius (Cardinalis) laudatur. Præf.
- D. Bartholomæi** ossa num Benevento Romam translata. 77
- Bartholomæus** de Capua testis in processu Canonizationis D. Thomæ, de illius Monachatu fidem facit. 19
- Beda** in pueritia oblatus Deo, dicatusque sub regula Divi Benedicti. 3
- Benedictinorum** Ordo alienis non eget ornamentis. Præf.
- Sub Benedictinorum** disciplina educatus D. Thomas Neapolitani. 26
- Benedictinarum** rerum cognitio quanta in D. Thoma. 68
- Breviarii** Romani qualis, quantaque in rebus Historicis

auctoritas sit .	76
Idem quo sensu ab Ecclesia probetur .	76
<i>Bzovius</i> (Abraham) laudatur , & emendatur .	34

C

C <i>arolus</i> I. Siciliæ Rex , veneni D. Thomæ propinati in- simulatus .	74
<i>Casinense</i> Monasterium in munitionem conversum a Frede- rico II. Imper.	51
<i>Catharina</i> Virgo & Martyr num ab Angelis sepulta in mon- te Syna .	78
Ejusdem cum Philosophis congressus incertus , & du- bius .	78
<i>Cistercienses</i> Monachi Benedictini , ex reformatione Rober- ti Molismensis .	63
<i>Clemens</i> I. R. P. num actus in exilium trans mare Ponti- cum .	78
Num ejus sepultura recedentis maris prodigio resecta sit .	78
<i>Clemens</i> III. R. P. emittendæ professionis debitum oblatis Deo pueris sustulit .	30
<i>Constantinus</i> Imper. an Romæ baptizatus a S. Sylvestro .	78
<i>Constantinus</i> Abbas , Monachus D. Thomæ defensor , & propugnator .	58
<i>Conventus</i> Aquisgranensis de pueris Deo oblatis judicium .	

13

D

D <i>ionysius</i> Areopagita num in Gallias venerit , & Pari- siis Episcopatum gesserit , dubium .	77
Ejus nomine vulgati libri perinde dubii .	78
<i>D. Dominicus</i> antea Canonicus Regularis , quàm Prædica- torum Ordinis institutor .	5. 71
<i>Dominicani</i> Scriptores cur de D. Thomæ Monachatu si- luerint .	72
Quàm cauti in factis odiosis referendis .	73
<i>Dominicani</i> Ordinis gloria nihil læsa , sed aucta potius , ex D. Thomæ Monachatu .	Præf.

Echar.

E

- E**^{Chardus} (Jacobus) Bibliothecæ Dominicanæ auctor
refellitur. 26
Elfleda Osuvi Anglorum Regis filia annicula Deo oblata
atque dicata, sub regula D. Benedicti. 7
Eustachius num adversæ fortunæ casibus jactatus, incer-
tum. 78

F

- F**^{Ontana} (Vincentius M.) laudatur. 35
Formula oblationis puerorum sub regula D. Benedi-
cti. 9
Fredericus II. Imp. Aquinatium Comitum familiæ præ cæ-
teris infensus. 51. 55
Idem Reginaldum D. Thomæ fratrem morti addicit.
43
Idem Monachos Casinenses e Monasterio eiicit. 51

G

- G**^{eraldus} Ademari, & Garfendis filius, Deo certis
conditionibus dicatus, sub regula D. Benedicti. 8
Gerardus de Fracheto germanus auctor libri de Vitis fra-
trum. 52
Godefridus quinquennis Deo a Parentibus oblatus, atque
dicatus. 3
Gregorii II. R.P. rescriptum de pueris Deo oblatis. 11
Guido Guillelmi filius oblatus Deo sæculo decimo tertio.
24
Guillelmus de Thoco laudatur. 16
Gnillelmus a Sancto Amore a D. Thoma confutatus. 25

H

- H**^{ildebrandus}, qui & Gregorius VII. puer septennis
Deo oblatus atque dicatus, sub regula D. Benedi-
cti. 3

Hugo Menardus oblatos Deo pueros ad profitendum adstri-
ctos docet. 15

I

- J** *acobus* Major Joannis frater, num in Hispaniis Aposto-
latum gesserit. 77
Jacobus de Mevania, & *Jacobus* Salomonius eadem die in
lucem editi, ac D. Thomas. 34
Innocentius IV. R.P. Casinensi Monasterio Abbatem præfi-
cit D. Thomam. 41
Idem servandam illi Dominicanam vestem indulget,
etiam in ordine Benedictino. 68
Joannes Vvillanius veneni D. Thomæ propinati Carolum I.
Siciliæ Regem infimulat. 74
Isidorus Hispalensis stabilitatem puerorum oblatorum te-
statur. 14
Julius Mercorus Inquisitor Mediolanensis laudatur. 67

L

- L** *Anfrancus* oblationis puerorum ritum describit. 8
Langii Chronicon laudatur, & emendatur. 42
Leander Albertus laudatur. 43
Libri Dialogorum D. Gregorio R.P. afficti. 17
Lucas Evangelii scriptor, an pictor. 77

M

- M** *Abillonius* (Joannes) laudatur, & commendatur. 13. 55
Idem explicatur. 23
Magdalena peccatrix, num Lazari soror, & Marthæ. 77
Sacrae hujus familiæ in Provinciam appulsus quàm du-
bious. 77
Magistri D. Thomæ Neapoli, non alii quàm Benedictini. 26
Marcellini R.P. idololatria penitus commentitia. 78
Martyrologium Casinense D. Thomam Benedictinum agno-
scit, antequam Prædicatorem. 55

Mar-

- Martenius* (Edmundus) oblatos Deo pueros Monachatu
adstrictos docet , ac probat . 14
D. Maurus duodennis oblatus Deo , sub regula D. Benedi-
cti . 3
Monachus ad professionem non recipiendus , in spem Abba-
tiæ obtinendæ . 45
Monachos alios Paterna devotio facit , alios religiosa pro-
fessio . 12
Monachati pueri cur dicti . 20
Monasteria Benedictina quandoque in Mendicantium Cœ-
nobia conversa . 52
Monastarium Casinense in munitionem conversum a Fre-
derico II. Imp. 51

N

- N** *Orisius* (Henricus Card.) laudatur . 60

O

- O** *Blatio* puerorum quandoque per internuncios a parenti-
bus facta . 19
Opusculum de fallaciis , quandonam editum a D. Thoma .
38
Othlonus quinquennis oblatus Deo , dicatusque , sub regu-
la D. Benedicti . 3

P

- P** *Petrus* Apostolus quot annis Romæ sederit , dubium .
77
Eiusdem vincula ferrea num in unum coaluerint sub Eu-
dokia . 77
Petrus Damiani quid de Scholis Casinensibus , ætate sua .
19
Petrus Hybernus D. Thomæ Magister , non alius quàm Pe-
trus de Donis Benedictinus . 27
Placidus septennis oblatus Deo , sub D. Benedicti discipli-
na . 3

Præ-

<i>Prædicatorum</i> Ordo ex D. Thomæ Monachatu illustratur verius, quàm deprimitur.	Præf.
<i>Pueri</i> impuberes quinam Deo sacrati, atque devoti, sub regula D. Benedicti.	3
Iidem ad regulæ observantiam adstricti, ad sæculum re- dire non poterant.	10
Iisdem tamen liberum erat adstrictius institutum convo- lare.	36
<i>Ptolomæus</i> Lucensis laudatur.	17

R

R eginaldus D. Thomæ germanus frater à Frederico II. Imp. morti addictus.	43
<i>Religio</i> . Quandonam laudabile fit de una religione ad aliam transire.	71
<i>Richardus</i> a S. Germano Chronici Casinensis auctor. lauda- tur.	54
<i>Ritus</i> oblationis puerorum describitur.	9
<i>Ritus</i> ille sæculo decimo tertio, ac ipsis D. Thomæ tempo- ribus, servari adhuc solitus.	24
<i>Robertus</i> D. Bernardi nepos, Deo licet oblatus impubes, cur a profitendi obligatione solutus.	14

S

S achettus Malaspina in testem profertur Monachatus Di- vi Thomæ.	61
Idem altera testimonii sui parte exorbitat, abitque in ex- cessum.	64
Altera veritatem habet, atque ita defenditur.	64
<i>Scapulare</i> Benedictinum a D. Thoma ad mortem usque sub Dominicana veste gestatum.	67
<i>Scholæ</i> puerorum in monte Casino, non nisi oblatorum permittebantur.	10
<i>Sinuessana</i> Synodus in causa Marcellini R. P. celebrata, pe- nitus communita.	78

T

D. <i>Thomas Aquinas</i> Monachus Casinensis antequam Dominicanus.	Per totum.
Idem anno 1220 natus.	34
Quid de illius ætate prima communiter teneatur.	1
Quid contra tenendum, sentiendumque.	2
Illius gloria major, quod primùm Monachus fuerit.	5
Vitæ illius distincta Chronographia.	5
Anno ætatis quinto, Deo a Parentibus oblatus, & in Monachum consecratus.	16
Quo anno, quove consilio a Parentibus sit oblatus.	21
Professus jam Monachus, Neapolim ad altiora studia mittitur.	27
Solenniter profitetur in Monasterio Casinensi.	30
Parentum de se conceptum votum, sin minus stricto jure at certe ex decentia, & pietate exsolvit.	30
Ætate provecior in Ordinem Prædicatorum ingreditur, sub Innoc. IV.	37
Meretrix ad eum carcere detentum immittitur a fratribus non a Parentibus	45
Insidiæ illi structæ, non ut rediret ad sæculum, sed ad Benedictinum, quod reliquerat, institutum.	48
Cur abeuntem non stiterint Benedictini, nec postquam abjerat revocare tentarint.	51
Ab Innoc. IV. creatus Abbas Casinensis, ad fratrum preces.	41
Annos natus triginta sex Doctor Parisiensis renunciatur.	39
Veneno sublatus moritur in Monasterio Fossæ-novæ.	74
<i>Thomas Cantipratanus</i> Thomæ Aquinatis condiscipulus laudatur.	42
<i>Thomas de S. Andomaro</i> a Benedictinis ad Clarævallenses transire volens, minime prohibendus.	36
<i>Tritemius</i> factus Abbas anno ætatis suæ vigesimo quarto.	48
<i>Toletani</i> Concilii decretum de pueris Deo oblati atque dicatis, sub regula Monachali.	

V

V *Aticinium* de D. Thoma gravidæ Matri denuncia-
tum. 31

Umbertus de Romanis suppositus auctor libri de Vitis fra-
trum laudatur, & emendatur. 52

Ursula sociarum numerus undecim millium, quàm dubius,
& incertus. 78

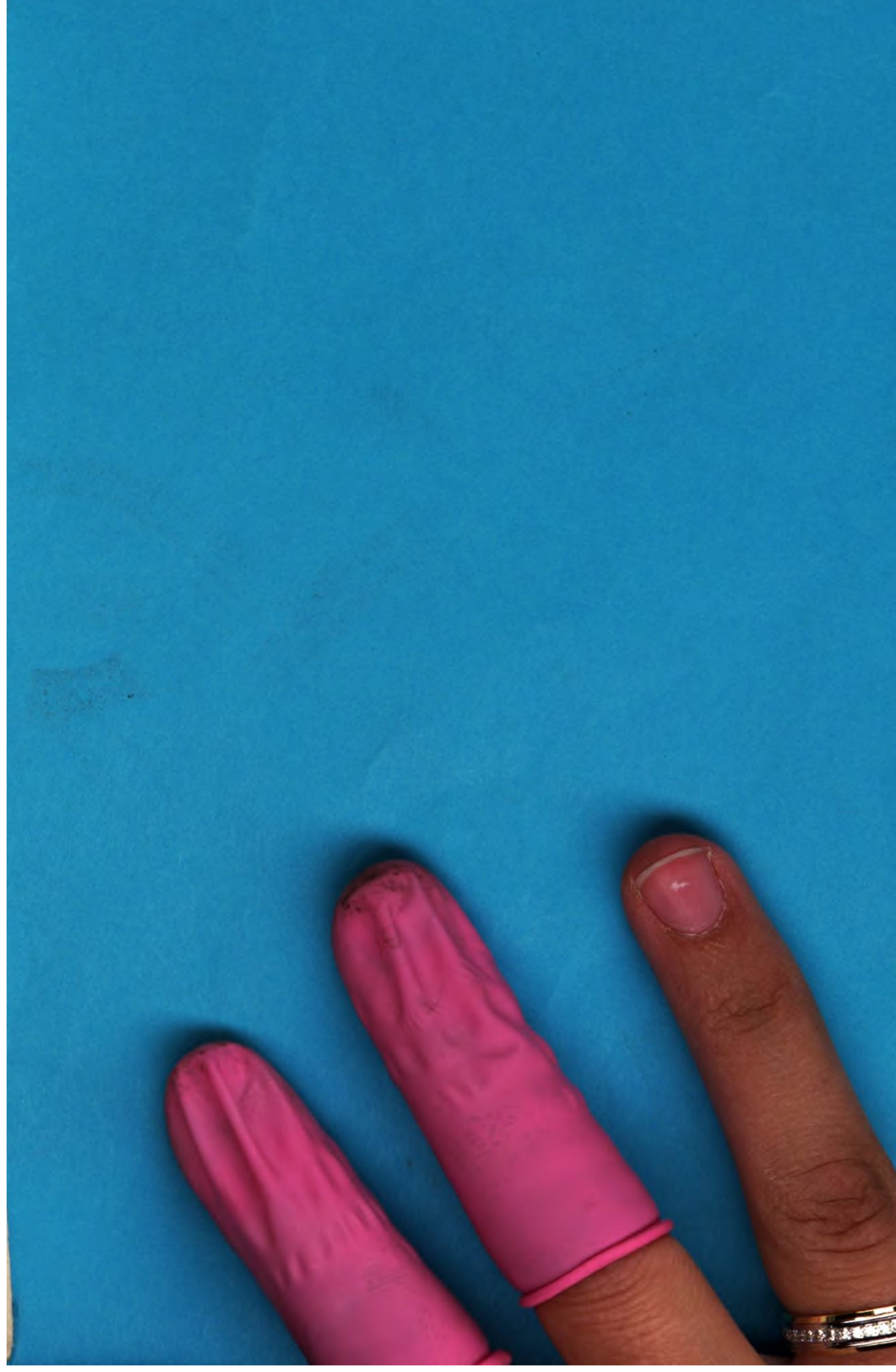
Uvamba Hispaniæ Rex conceptum Episcoporum, Regnique
procerum votum exolvit, non jure summo, sed ex pie-
tate, ac religione. 32

Vormatiensis Concilii decretum, de pueris Deo oblatis,
atque dicatis, ut nunquam possint ad sæculum redire,
sed profiteri teneantur solenniter, dum puberes fue-
rint. 12

F I N I S.

ERRATA.

Pag.	4.	l.	8.	discipina	lege disciplina
	7.	l.	27.	filia	filia
	9.	l.	14.	perire	exire
	13.	l.	8.	observantæ	observantiæ
	14.	l.	27.	Martenins	Martenius
	15.	l.	18.	auctoritis	auctoritatis
	15.	l.	20.	intelligitissimus	intelligentissimus
	17.	l.	19.	exigisse	exegisse
	24.	l.	24.	prægrave	prægrave
	38.	l.	19.	erudictionis	eruditionis
	40.	l.	9.	pene	pone
	41.	l.	4.	tabula	fabula
	43.	l.	5.	Romam	Roma
	43.	l.	27.	Magno	Maximo
	66.	l.	10.	extrema	externa
	67.	l.	1.	pone tametsi ante quod	

V

V *Aticinium* de D. Thoma gravidæ Matri denuncia-
tum. 31

Umbertus de Romanis suppositus auctor libri de Vitis fra-
trum laudatur, & emendatur. 52

Ursula sociarum numerus undecim millium, quàm dubius,
& incertus. 78

Xuamba Hispaniæ Rex conceptum Episcoporum, Regnique
procerum votum exolvit, non jure summo, sed ex pie-
tate, ac religione. 32

Xvormatiensis Concilii decretum, de pueris Deo oblatis,
atque dicatis, ut nunquam possint ad sæculum redire,
sed profiteri teneantur solenniter, dum puberes fue-
rint. 12

F I N I S.

ERRATA.

Pag.	4.	l.	8.	discipina	lege	disciplina
	7.	l.	27.	filia		filia
	9.	l.	14.	perire		exire
	13.	l.	8.	observantæ		observantiæ
	14.	l.	27.	Martenins		Martenius
	15.	l.	18.	auctoritis		auctoritatis
	15.	l.	20.	intelligitissimus		intelligentissimus
	17.	l.	19.	exigisse		exegisse
	24.	l.	24.	prægrave		prægrave
	38.	l.	19.	erudictionis		eruditionis
	40.	l.	9.	pene		pone
	41.	l.	4.	tabula		fabula
	43.	l.	5.	Romam		Roma
	43.	l.	27.	Magno		Maximo
	66.	l.	10.	extrema		externa
	67.	l.	1.	ponetametſi ante quod		

De Monachatu Benedictino D. Thomae aquinatis ... historica disquisitio

Lugdunum 1725

V.ss. 879

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10789044-7